

Пайдаланушы нұсқаулығы

HP ноутбугі

© Copyright 2011 Hewlett-Packard Development Company, L.P.

Bluetooth өз меншік иесінің сауда белгісі болып табылады және оны Hewlett-Packard компаниясы лицензия бойынша пайдаланады. AMD — Advanced Micro Devices, Inc. корпорациясының сауда белгісі. Intel — of Intel Corporation корпорациясының АҚШ мемлекетіндегі және басқа елдердегі сауда белгісі. Microsoft және Windows — Microsoft корпорациясының АҚШ-тағы тіркелген сауда белгілері. SD Logo — өз меншік иесінің сауда белгісі.

Осы құжатта берілген ақпарат ескертусіз өзгертіледі. HP өнімдері мен қызметтеріне кепілдік тек осындай өнімдермен және қызметтермен бірге келетін тікелей кепілдік мәлімдемелерінде беріледі. Осы құжаттағы ешқандай мәліметтер қосымша кепілдік деп түсінілмеуі тиіс. HP компаниясы осы құжаттағы техникалық немесе редакторлық қателерге, не болмаса қалып кеткен мәліметтер үшін жауапты емес.

Бірінші басылым: желтоқсан, 2011 ж.

Құжат бөлігінің нөмірі 671935-DF1

Өнім ескертуі

Бұл нұсқаулықта көптеген модельдерге ортақ мүмкіндіктері сипатталған. Кейбір мүмкіндіктер компьютеріңізде болмауы мүмкін.

Бағдарламалық құрал шарттары

Осы дербес компьютерде алдын ала орнатылған кез келген бағдарламалық құрал өнімін орнату, көшіру, жүктеп алу немесе басқа жолмен пайдалану арқылы, HP Түпкі пайдаланушы лицензиялық келісіміне (EULA) бағынуға келісесіз. Егер сіз осы лицензиялық шарттармен келіспесеңіз, компьютерді сатқан орынның қаражатты қайтару ережелеріне сәйкес төленген қаражатты қайтарып алу үшін, тек пайдаланбаған өнімді (аппараттық және бағдарламалық құралды) 14 күн ішінде сатушыға қайтаруыңызға болады.

Толығырақ ақпарат алу немесе компьютер үшін төленген қаражатты толығымен қайтару туралы сұрау жіберу үшін, жергілікті сату нүктесіне (сатушыға) хабарласыңыз.

Қауіпсіздік туралы ескерту хабары

⚠ АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Қызып кетумен байланысты зақымдарды немесе компьютердің қатты қызып кету жағдайын азайту үшін компьютерді тізеңізге қоймаңыз немесе компьютердің ауа желдеткішін бітемеңіз. Компьютерді тек қатты, тегіс беттің үстіне қойып пайдаланыңыз. Қасында тұрған қосымша принтер сияқты қатты беттің немесе жастық, кілем немесе мата сияқты жұмсақ беттің ауа ағынын бөгеуіне жол бермеңіз. Сонымен қатар, жұмыс кезінде айнымалы ток адаптерінің теріге немесе жастық, кілем немесе мата сияқты жұмсақ бетке тимеуін қадағалаңыз. Компьютер және айнымалы ток адаптері Ақпараттық технология жабдығы қауіпсіздігінің халықаралық стандарты (IEC 60950) арқылы белгіленетін пайдаланушыға рұқсат етілген бет температурасына сай келеді.

Мазмұны

1 Кіріспе	1
Маңызды алғашқы қадамдар	1
Ақпаратты табу	2
2 Компьютермен танысу	4
Жоғарыдан қарағандағы көрінісі	4
Сенсорлы тақта	4
Шамдар	5
Түймешіктер және үстіңгі жағындағы басқа бөліктер	6
Пернелер	7
Оң жағы	8
Сол жақ	9
Дисплей	11
Артқы жағынан көрініс	12
Астыңғы жағы	13
Жапсырмалар	14
3 Желі орнату	15
Интернет провайдерін пайдалану	16
Сымсыз байланыс орнату	16
Сымсыз байланыс және желі күйінің белгішелерін анықтау	17
Сымсыз құрылғыларды қосу немесе өшіру	18
HP Connection Manager пайдалану	18
Амалдық жүйе басқару элементтерін пайдалану	18
WLAN құрылғысын қолдану	19
Бар WLAN желісіне қосылу	19
Жаңа WLAN желісін орнату	20
Сымсыз жол жоспарлағыш параметрлерін реттеу	20
WLAN жүйесін қорғау	20
Басқа желіге роуминг	21
Bluetooth сымсыз құрылғыларын пайдалану	22

Bluetooth және интернетке қосылуды ортақ пайдалану (ICS)	22
Сымды желіге қосылу	23
Жергілікті желіге (LAN) қосылу	23
4 Меңзегіш құрылғылар және пернетақта	24
Меңзегіш құрылғыларды пайдалану	24
Меңзегіш құрылғылардың басым параметрлерін орнату	24
Сенсорлы тақтаны қолдану	24
Сенсорлы тақтаны өшіру немесе қосу	25
Шарлау	26
Таңдау	26
Сенсорлы тақта іс-қимылдарын пайдалану	27
Жылжу	28
Шымшу/масштабтау	28
Пернетақтаны пайдалану	29
Өрекет пернелерін пайдалану	29
Жылдам пернелерді пайдалану	30
5 Мультимеда және басқа да мүмкіндіктер	31
Мультимедиа ойнатылымын басқару пернелерін пайдалану	31
Аудио	31
Дыбыс деңгейін реттеу	32
Компьютерде аудио функцияларын тексеру	32
Intel сымсыз дисплейі (тек таңдаулы үлгілерде)	33
Веб-камера	33
HDMI	34
Дыбысты HDMI көмегімен реттеу	35
6 Қуат басқару	36
Ұйқы немесе күту күйін қосу	37
Ұйқы күйін қосу және одан шығу	37
Күту күйін қосу және одан шығу	38
Оянған кезде сұралатын құпиясөзбен қорғау	38
Қуат өлшегішті қолдану	39
Қуат жоспарын таңдау	39
Батареяның қуатымен жұмыс істеу	40
Батарея ақпаратын табу	40
Батарея қуатын үнемдеу	40
Төмен батарея деңгейлерін анықтау	40
Төмен батарея деңгейін шешу	41

Сыртқы қуат қолданылғанда төмен батарея деңгейін шешу	41
Ешқандай қуат көзі болмағанда төмен батарея деңгейін шешу	41
Компьютер күту күйінен шыға алмайтын кезде төмен батарея деңгейін шешу	41
Сыртқы айнымалы ток қуаты көзін пайдалану	42
Айнымалы ток адаптерінің ақаулықтарын жою	43
HP CoolSense	43
Бағдарламалық құралдардың мазмұнын жаңарту	44
Компьютердің жұмысын аяқтау	44
7 Сыртқы карталар және құрылғылар	45
Сандық медиа ұясының карталарын пайдалану	45
Сандық картаны салу	45
Сандық картаны шығарып алу	46
USB құрылғысын пайдалану	46
USB құрылғысын жалғау	47
USB құрылғысын ажырату	47
Қосымша сыртқы құрылғыларды пайдалану	48
Қосымша сыртқы дискілерді пайдалану	48
8 Дискілер	49
Дискілер ұстау	49
9 Компьютер мен ақпаратты қорғау	50
Қауіпсіздік бағдарламалық құралының орналасқан жерін табу (тек таңдаулы үлгілерде)	51
Құпиясөздерді пайдалану	51
Windows жүйесінде құпиясөздерді орнату	52
Setup Utility (BIOS) ішінде құпиясөздерді орнату	52
Интернет қауіпсіздігін қамтамасыз ететін бағдарламалық құралын пайдалану	53
Вирусқа қарсы бағдарламалық құралды пайдалану	53
Қалқан бағдарламалық құралын пайдалану	54
Бағдарламалық құрал жаңартуларын орнату	55
Windows қауіпсіздік жаңартуларын орнату	55
HP компаниясының және үшінші тарап бағдарламалық құралдарының жаңартуларын орнату	56
Сымсыз желіні қорғау	56
Бағдарламалық құрал қолданбаларының және мәліметтеріңіздің сақтық көшірмелерін жасау	57
10 Сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру	58
Жүйені қалпына келтіру	59

Қалпына келтіру дискілерін жасау	59
Жүйені қалпына келтіруді жүзеге асыру	60
Арнаулы қалпына келтіру бөлімін пайдалану	61
Қалпына келтіру дискілерінен қалпына келтіру	62
Компьютердің жүктелу тәртібін өзгерту	62
Мәліметтердің сақтық көшірмесін жасау және қалпына келтіру	63
Windows жүйесінің сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру мүмкіндігін пайдалану	64
Windows жүйесін бастапқы қалпына келтіру нүктелерін пайдалану	65
Бастапқы қалпына келтіру нүктелерін жасау уақыты	65
Жүйені қалпына келтіру нүктесін жасау	65
Алдыңғы күнге және уақытқа дейін қалпына келтіру	65
11 Setup Utility (BIOS) және System Diagnostics	66
Setup Utility (BIOS) утилитасын пайдалану	66
Setup Utility (BIOS) утилитасын басы	66
Setup Utility (BIOS) утилитасының тілін өзгерту	66
Setup Utility (BIOS) утилитасында жылжу және таңдау	67
Жүйе ақпаратын көрсету	67
Setup Utility (BIOS) утилитасында зауыттық параметрлерді қалпына келтіру	67
Setup Utility (BIOS) утилитасынан шығу	68
BIOS нұсқасын жаңарту	68
BIOS нұсқасын анықтау	68
BIOS жаңартуын жүктеп алу	69
System Diagnostics пайдалану	70
Қосымша а Ақаулықтарды жою және қолдау көрсету	71
Ақаулықтарды жою	71
Компьютер қосылмайды	71
Компьютердің экраны бос	71
Бағдарламалық құрал дұрыс жұмыс істемей тұр	71
Компьютер қосулы, бірақ жауап бермейді	72
Компьютер әдеттен тыс қызып кетеді	72
Сыртқы құрылғы жұмыс істемейді	72
Сымсыз желі байланысы жұмыс істемейді	73
Тұтынушыларға қолдау көрсету қызметімен байланысу	73
Қосымша ә Компьютерді тазалау	74
Дисплейді тазалау	74
Құрылғының жақтары мен қақпағын тазалау	74

Сенсорлы тақта мен пернетақтаны тазалау	74
Қосымша б Компьютерді сапарға алып шығу	75
Қосымша в Бағдарламалар мен драйверлерді жаңарту	77
Қосымша г Электростатикалық разряд	78
Қосымша ғ Техникалық сипаттамасы	79
Тұтынылатын қуат	79
Сыртқы HP қуат блогының тұрақты ток ашасы	79
Жұмыс ортасы	80
Индекс	81

1 Кіріспе

Осы нұсқаулықта порттар мен ұялар сияқты компьютеріңіздің бөліктері туралы толық ақпарат бар. Мультимедиа және басқа мүмкіндіктер сипатталады. Сонымен қатар, қауіпсіздік, сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру туралы маңызды ақпарат беріледі.

ЕСКЕРІМ: Осы нұсқаулықта сипатталған кейбір мүмкіндіктер компьютеріңізде жұмыс істемеуі мүмкін.

Маңызды алғашқы қадамдар

Компьютер параметрлерін орнатып, оны тіркегеннен кейін, мына әрекеттерді орындау маңызды:

1. Сымды немесе сымсыз желіні орнатыңыз. Қосымша ақпарат алу үшін, [Желі орнату 15-бетте](#) тарауын қараңыз.
2. Вирусқа қарсы бағдарламалық құралды жаңартыңыз. Қосымша ақпарат алу үшін, [Компьютер мен ақпаратты қорғау 50-бетте](#) тарауын қараңыз.
3. Қалпына келтіру дискілерін немесе қалпына келтіру флэш дискісін жасаңыз. Нұсқауларды [Сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру 58-бетте](#) атты бөлімнен қараңыз.
4. Компьютермен танысыңыз. Қосымша ақпаратты [Компьютермен танысу 4-бетте](#) және [Меңзегіш құрылғылар және пернетақта 24-бетте](#) атты бөлімдерден қараңыз.
5. Компьютеріңізге бұрыннан орнатылған бағдарламалық құралдарды анықтау үшін, **Пуск (Бастау) > Все программы** (Барлық бағдарламалар) пәрмендерін таңдаңыз.

Ақпаратты табу

Түрлі тапсырмаларды орындауға көмектесетін бірнеше құрал компьютерде орнатылып келеді.

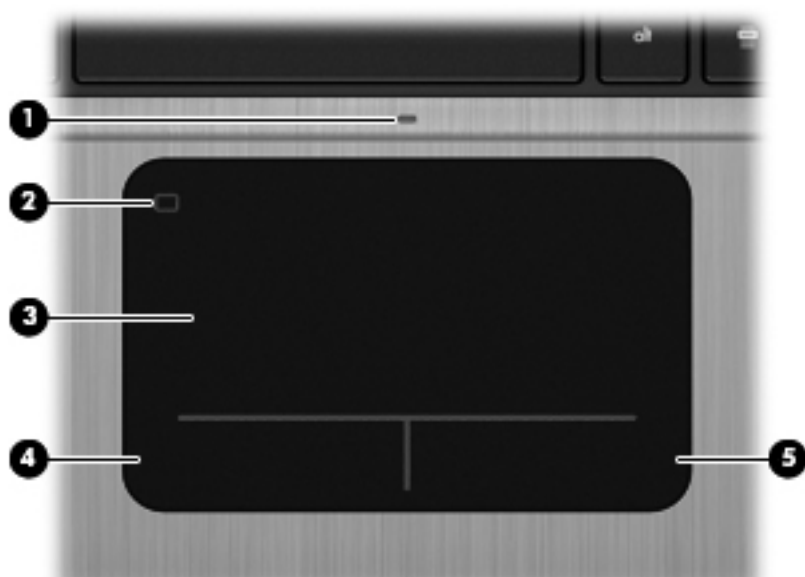
Ресурстар	Мазмұны
<i>Орнату нұсқаулары</i>	<ul style="list-style-type: none">• Компьютерді орнату туралы• Компьютер бөліктерін анықтау
<i>Пайдаланушы нұсқаулығы</i> Бұл нұсқаулықты пайдалану үшін, мына әрекеттер орындаңыз: Пуск (Бастау) > Справка и поддержка (Анықтама және қолдау) > Руководства пользователя (Пайдаланушы нұсқаулықтары) тармағын таңдаңыз.	<ul style="list-style-type: none">• Компьютер сипаттары• Қуатты басқару мүмкіндіктері• Мына әрекеттер орындауға арналған нұсқаулар:<ul style="list-style-type: none">◦ Сымсыз желіге қосылу◦ Пернетақтаны және меңзегіш құрылғыларды пайдалану◦ Компьютердің мультимедиалық мүмкіндіктерін пайдалану туралы◦ Батареяның қызмет ету мерзімін барынша ұзарту◦ Компьютерді қорғау◦ Сақтық көшірме жасауды және қалпына келтіруді жүзеге асыру◦ Тұтынушыларға қолдау көрсету қызметімен байланысу◦ Компьютерге күтім көрсету◦ Бағдарламалық құралды жаңарту• Компьютер сипаттамасы
<i>Анықтама және қолдау орталығы</i> Анықтама және қолдау орталығына кіру үшін Пуск (Бастау) > Справка и поддержка (Анықтама және қолдау) пәрмендерін таңдаңыз. ЕСКЕРІМ: Арнайы ел немесе аймақ қолдауы үшін http://www.hp.com/support , торабына кіріп, елді немесе аймақты таңдаңыз, одан кейін экрандағы нұсқауларды орындаңыз.	<ul style="list-style-type: none">• Амалдық жүйе туралы ақпарат• Бағдарламалық құрал, драйвер және BIOS жаңартулары• Ақаулықтарды жою құралдары• Тұтынушыларға қолдау көрсету қызметімен байланысу туралы нұсқаулар
<i>Заңдық, қауіпсіздік және экологиялық ескертпелер</i> Бұл нұсқаулықты пайдалану үшін, мына әрекеттер орындаңыз: Пуск (Бастау) > Справка и поддержка (Анықтама және қолдау) > Руководства пользователя (Пайдаланушы нұсқаулықтары) тармағын таңдаңыз.	<ul style="list-style-type: none">• Заңдық және қауіпсіздік ақпараты• Батареяларды қоқысқа тастау туралы ақпарат

Ресурстар	Мазмұны
<p><i>Қауіпсіз және қолайлы жұмыс жасау нұсқаулығы</i></p> <p>Бұл нұсқаулықты пайдалану үшін</p> <p>Пуск (Бастау) > Справка и поддержка (Анықтама және қолдау) > Руководства пользователя (Пайдаланушы нұсқаулықтары) тармағын таңдаңыз.</p> <p>– немесе –</p> <p>http://www.hp.com/ergo веб-торабына өтіңіз.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Жұмыс станциясын дұрыс орнату • Қолайлылығыңызды арттыратын және жарақат алу қаупін азайтатын дұрыс отыру және жұмыс жасау үшін нұсқаулар • Электр және механикалық қауіпсіздік ақпараты
<p><i>Worldwide Telephone Numbers</i> (Әлемдік телефон нөмірлері) кітапшасы</p> <p>Бұл кітапша компьютермен қоса жеткізіледі.</p>	<p>HP Тұтынушыларға қолдау көрсету қызметінің телефон нөмірлері</p>
<p>HP веб-торабы</p> <p>Осы веб-сайтты көру үшін, http://www.hp.com/support мекенжайы бойынша өтіңіз.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Тұтынушыларға қолдау көрсету ақпараты • Белшектерге тапсырыс қою ақпараты • Бағдарламалық құрал, драйвер және BIOS жаңартулары • Компьютерге арналған керек-жарақтар туралы ақпараты
<p><i>Шектеулі кепілдік*</i></p> <p>Кепілдікті қолдану:</p> <p>Пуск (Бастау) > Справка и поддержка (Анықтама және қолдау) > Руководства пользователя (Пайдаланушы нұсқаулықтары) тармағын таңдаңыз.</p> <p>– немесе –</p> <p>http://www.hp.com/go/orderdocuments веб-торабына өтіңіз.</p>	<p>Кепілдік туралы ақпарат</p>
<p>*Құрылғыға қатысты арнайы HP шектеулі кепілдігін компьютердегі және/немесе қорапта келген CD/DVD дискісіндегі электрондық нұсқаулықтардың ішінен табуға болады. Кейбір елдерде/аймақтарда HP компаниясы басылған HP шектеулі кепілдігін қорапта ұсынады. Кепілдік басылған пішінде ұсынылмаған елдерде/аймақтарда оның басылған көшірмесін http://www.hp.com/go/orderdocuments мекенжайы бойынша сұратуға болады немесе мына мекенжайға хат жіберіңіз:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Солтүстік Америкада: Hewlett Packard, MS POD, 11311 Chinden Blvd, Boise, ID 83714, АҚШ • Еуропада, Таяу Шығыста, Африкада: Hewlett-Packard, POD, Via G. Di Vittorio, 9, 20063, Cernusco s/Naviglio (MI), Италия • Азия-Тынық мұхит аймағында: Hewlett-Packard, POD, P.O. Box 200, Alexandra Post Office, Сингапур 911507 <p>Өнім нөмірі, кепілдік мерзімі (сериялық нөмір жапсырмасынан табуға болады), атыңыз және пошталық мекенжайды қосыңыз.</p> <p>МАҢЫЗДЫ АҚПАРАТ: HP өнімін жоғарыда берілген мекенжайға ҚАЙТАРМАҢЫЗ. Өнім үшін қолдауды http://www.hp.com/go/contactHP мекенжайындағы өнімнің бастапқы бетінен қараңыз.</p>	

2 Компьютермен танысу

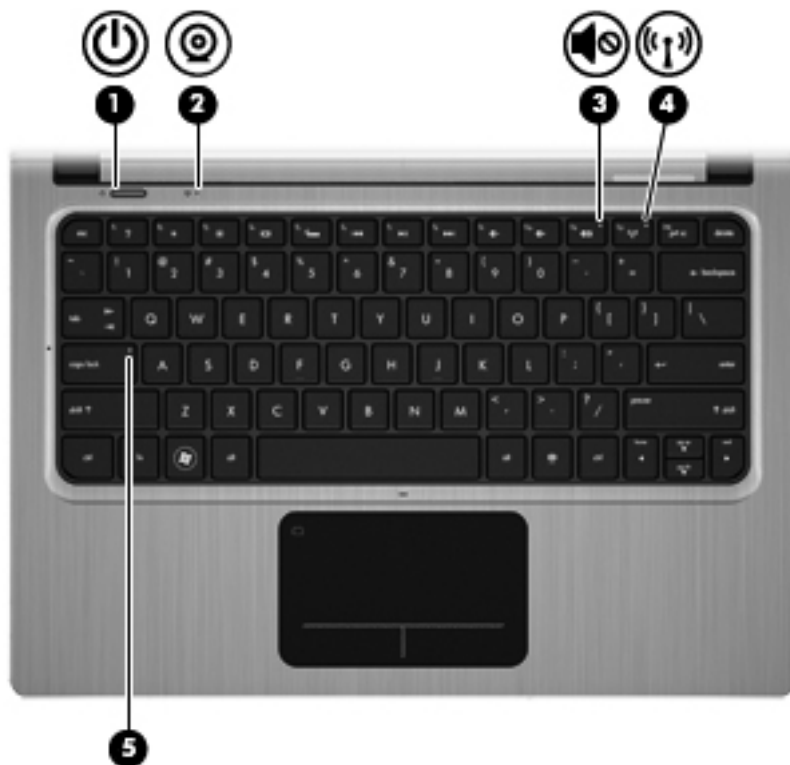
Жоғарыдан қарағандағы көрінісі

Сенсорлы тақта

Бөлік		Сипаттама
(1)	Сенсорлы тақта шамы	<ul style="list-style-type: none">• Қосулы: сенсорлы тақта өшірулі.• Өшірулі: сенсорлы тақта қосулы.
(2)	Сенсорлы тақтаны қосу/өшіру түймешігі	Сенсорлы тақтаны қосады немесе сөндіреді.
(3)	Сенсорлы тақта аймағы	Меңзерді жылжытады және экрандағы элементтерді таңдайды немесе іске қосады.
(4)	Сенсорлы тақтаның сол жақ түймешігі	Сыртқы тінтуірдің сол жақ түймешігі сияқты жұмыс істейді.
(5)	Сенсорлы тақтаның оң жақ түймесі	Сыртқы тінтуірдің оң жақ түймешігі сияқты жұмыс істейді.

Шамдар

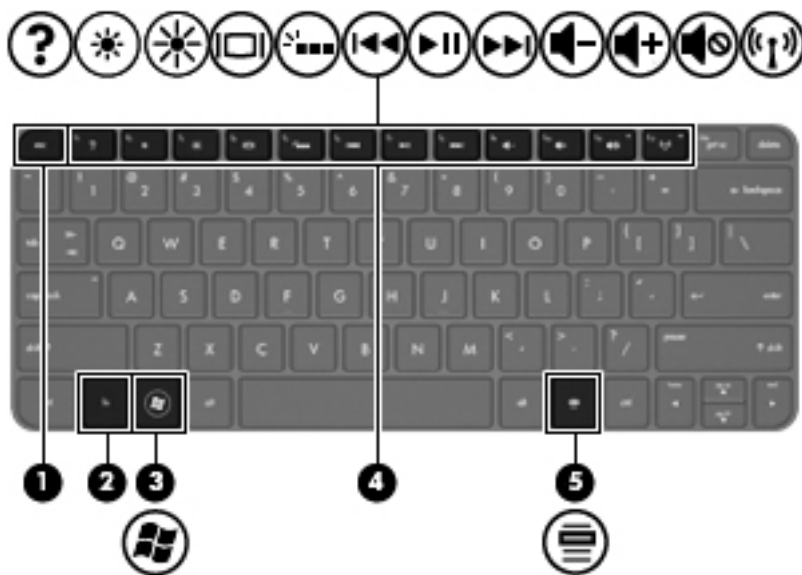
Бөлік	Сипаттама
(1) Қуат шамы	<ul style="list-style-type: none">• Ақ: компьютер қосулы.• Ақ түсте жыпылықтау: компьютер ұйқы режимінде.• Өшірулі: Компьютер өшірулі немесе құту күйінде (егер Intel RST мүмкіндігі Setup Utility (BIOS) құралында өшірілген болса).
(2) Веб-камера шамы	Қосулы: веб-камера қолданылуда.
(3) Дыбысты өшіру шамы	<ul style="list-style-type: none">• Сары: компьютер дыбысы өшірулі.• Өшірулі: компьютер дыбысы қосулы.
(4) Сымсыз байланыс шамы	<ul style="list-style-type: none">• Ақ: Сымсыз жергілікті желі (WLAN) құрылғысы және/немесе Bluetooth® құрылғысы сияқты ішкі сымсыз құрылғы қосулы.• Сары: барлық сымсыз құрылғылар өшірулі.
(5) Caps lock шамы	Қосулы: Caps lock қосулы.

Түймешіктер және үстіңгі жағындағы басқа бөліктер

Бөлік	Сипаттама
(1) Ішкі микрофон	Дыбысты жазады.
(2) Қуат түймешігі	<ul style="list-style-type: none">• Компьютер өшірулі болғанда, компьютерді қосу үшін түймешікті басыңыз.• Компьютер қосулы болғанда, ұйқы күйін қосу үшін түймешікті тез басып қалыңыз.• Компьютер ұйқы күйінде болғанда, ұйқы күйінен шығу үшін түймешікті тез басып қалыңыз.• Компьютер күту күйінде болғанда (егер Intel RST мүмкіндігі Setup Utility (BIOS) құралында өшірілген болса), күту күйінен шығу үшін түймешікті аз уақыт басыңыз. <p>Компьютер жауап беруді тоқтатса және Windows® жүйесінің өшіру процедуралары көмектеспесе, компьютерді өшіру үшін қуат түймешігін кем дегенде 5 секунд басып тұрыңыз.</p> <p>Қуат параметрлері туралы толық ақпарат алу үшін, Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы) > Система и безопасность (Жүйе және қауіпсіздік) > Электропитание (Қуат параметрлері) тармағын таңдаңыз.</p>
(3) Үндеткіштер (2)	Дыбыс шығарады.

Пернелер

Бөлік		Сипаттама
(1)	esc пернесі	fn пернесімен бірге басылған кезде жүйе ақпараты көрсетіледі.
(2)	fn пернесі	esc пернесімен бірге басылған кезде жүйе ақпараты көрсетіледі.
(3)	 Windows логотипті перне	Windows жүйесінің Пуск (Бастау) мәзірін көрсетеді.
(4)	Әрекет пернелері	Жиі қолданылатын жүйелік функцияларды орындайды.
(5)	 Windows қолданбалар пернесі	Мензердің астындағы элементтер үшін төте мәзірін көрсетеді.

Оң жағы

Бөлік	Сипаттама
(1) USB 2.0 порты	Қосымша USB құрылғыларын қосады.
(2) Аудио шығыс (құлақаспап) ұясы/аудио кіріс (микрофон) ұясы	Токқа қосылатын қосымша стерео үндеткіштерге, құлақаспаптарға, тығын тәріздес құлақаспаптарға, гарнитураға немесе теледидар дыбысы ұясына қосылады. Сонымен қатар, қосымша гарнитура микрофонын қосады. АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Жарақаттану қаупін азайту үшін, құлақаспаптар, тығын тәріздес құлақаспап немесе гарнитураны киер алдында, дыбыс деңгейін реттеңіз. Қауіпсіздік туралы қосымша ақпарат алу үшін, <i>Заңдық, қауіпсіздік және экологиялық ескертпелер</i> бөлімін қараңыз. ЕСКЕРІМ: Құрылғы ұяға қосылған кезде, компьютер үндеткіштері ажыратылады. ЕСКЕРІМ: Микрофон мүмкіндігі 4-істікшелі аудио қосқышы бар құлақаспап/микрофон құрылғысымен бірге қолданылған кезде ғана жұмыс істейді.

Сол жақ

Бөлік	Сипаттама
(1) 	Қуат коннекторы Айнымалы ток адаптерін қосады.
(2)	Айнымалы ток адаптері/Батарея шамы <ul style="list-style-type: none"> Ақ: компьютер сыртқы қуат көзіне қосылған және батарея толық зарядталған. Сары: батарея зарядталуда. Ақ жарықпен жыпылықтап тұрғанда: Батареяның заряд деңгейі 12%-ға дейін немесе одан төмен (батареяны мүмкіндігінше тез қайта зарядтаңыз). Өшірулі: компьютер сыртқы ток көзіне қосылмаған.
(3) 	RJ-45 (желі) ұясы Желілік кабелді қосады.
(4) 	HDMI порты Ажыратымдылығы жоғары теледидар немесе кез келген сыйымды сандық не аудио құрылғысы сияқты қосымша бейне немесе дыбыс құрылғыларын қосады.
(5) 	USB 3.0 порты Қосымша USB 3.0 құрылғыларын жалғауға арналған және USB арқылы қосылатын жақсартылған қуат өнімділігімен қамтамасыз етеді. ЕСКЕРІМ: Сонымен қатар, USB 3.0 порттары USB 1.0 және 2.0 құрылғыларымен үйлесімді.
(6) 	Сандық медиа ұясы Келесі сандық карталар пішімдерін қолдайды: <ul style="list-style-type: none"> Қауіпсіз сандық (SD) жад картасы Сыйымдылығы кеңейтілген қауіпсіз сандық (SDxС) жад картасы Сыйымдылығы жоғары қауіпсіз сандық (SDHC) жад картасы Жылдамдығы өте жоғары MultiMediaCard (UHS/ MMC)

Бөлік	Сипаттама
(7) Қатты диск шамы	<ul style="list-style-type: none">• Ақ жарықпен жыпылықтап тұрғанда: қатты диск пайдаланылуда. <p>ЕСКЕРІМ: «Қатты диск» термині осы нұсқаулықта қатты күйдегі дискіні (SSD) білдіреді.</p>
(8) Қуат шамы	<ul style="list-style-type: none">• Ақ: компьютер қосулы.• Ақ жарықпен жыпылықтап тұрғанда: компьютер ұйқы күйінде.• Өшірулі: Компьютер өшірулі немесе күту күйінде (егер Intel RST мүмкіндігі Setup Utility (BIOS) құралында өшірілген болса).

Дисплей

Бөлік	Сипаттама
(1) WLAN антенналары (2)*	Сымсыз жергілікті желілермен (WLANs) байланыста болу үшін сымсыз байланыс сигналдарын жібереді және қабылдайды.
(2) Веб-камера	Бейнені жазады және суреттерді түсіреді. Веб-камераны пайдалану үшін, Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Communication and Chat (Байланыс және әңгімелесу) > CyberLink YouCam тармағын таңдаңыз.
(3) Ішкі дисплей қосқышы	Дисплейді өшіреді немесе егер дисплей қуат қосулы кезде жабылған болса, ұйқы күйін қосады. ЕСКЕРІМ: Дисплей қосқышы компьютердің сыртынан көрінбейді.

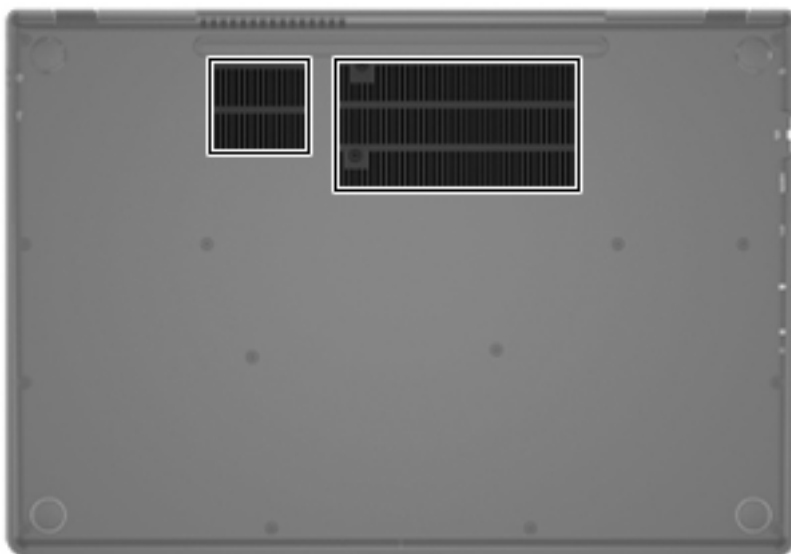
*Бұл антенналар компьютердің сыртынан көрінбейді. Жақсы таратылым үшін антенналардың айналасындағы аймақтарды тез арада кедергілерден тазалаңыз. Сымсыз байланыс ережелері туралы ескертпелерді көру үшін, мемлекетіңізде немесе аймағыңызда қолданылатын *Заңдық, қауіпсіздік және экологиялық ескертпелер* бөлімін қараңыз. Бұл ескертпелер анықтама және қолдау орталықтарында орналасқан.

Артқы жағынан көрініс

Бөлік	Сипаттама
Желдеткіш	<p data-bbox="922 369 1366 422">Ішкі бөліктерді салқындату үшін ауа ағынын қосады.</p> <p data-bbox="922 443 1430 575">ЕСКЕРІМ: Компьютер желдеткіші ішкі бөліктерді салқындату үшін және қызып кетуден қорғау үшін автоматты түрде қосылады. Жұмыс барысында желдеткіштің біресе қосылып, біресе өшіп отыруы – қалыпты жағдай.</p>

Астыңғы жағы

Бөлік

Желдеткіштер (2)

Сипаттама

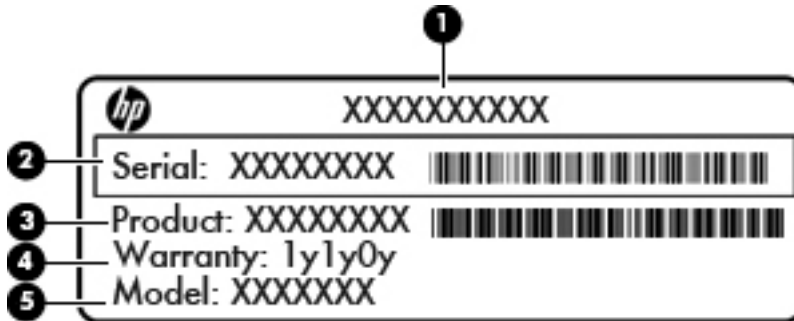
Ішкі бөліктерді салқындату үшін ауа ағынын қамтамасыз етеді.

ЕСКЕРІМ: Компьютер желдеткіші ішкі бөліктерді салқындату үшін және қызып кетуден қорғау үшін автоматты түрде қосылады. Жұмыс барысында желдеткіштің біресе қосылып, біресе өшіп отыруы – қалыпты жағдай.

Жапсырмалар

Компьютерге жапсырылған жапсырмалар жүйе ақаулықтарын жойғанда немесе компьютермен шетелге саяхатқа шыққанда қажет болуы мүмкін:

- Сериялық нөмір жапсырмасы — мыналарды қоса маңызды ақпаратты қамтиды:

Бөлік

(1)	Өнім атауы
(2)	Сериялық нөмір
(3)	Өнім нөмірі
(4)	Кепілдік күшінің мерзімі
(5)	Модель сипаттамасы

Тұтынушыларға қолдау көрсету орталығына хабарласқан кезде осы ақпарат қол жетімді болуы қажет. Сериялық нөмірінің жапсырмасы компьютердің астында орналасады.

- Microsoft® түпнұсқалық туралы куәлігі - Windows өнім кілті туралы ақпаратты қамтиды. Өнім кілті амалдық жүйені жаңарту немесе ақаулықтарын жою үшін қажет болуы мүмкін. Microsoft түпнұсқалық туралы куәлігі компьютердің түбіне жабыстырылған.
- Техникалық деректер жапсырмасы — компьютер туралы техникалық ақпаратты береді. Нормативтік ақпараты бар жапсырма компьютердің астына жабыстырылған.
- Сымсыз куәландыру белгісі немесе белгілер (тек таңдаулы үлгілерде) — қосымша сымсыз құрылғылар туралы және құрылғылар қолдану үшін бекітілген кейбір мемлекеттер мен аймақтардың мақұлдау таңбаларын береді. Бұл ақпарат шетелге саяхатқа шыққанда қажет болуы мүмкін. Компьютерде бір немесе бірнеше сымсыз құрылғылар болса, бір немесе бірнеше куәландыру белгісі компьютермен бірге беріледі. Сымсыз куәландыру белгісі компьютердің түбінде орналасады.

3 Желі орнату

Компьютер Интернетке қосылудың екі түрін қолдайды:

- **Сымсыз** — [Сымсыз байланыс орнату 16-бетте](#) бөлімін қараңыз.
- **Сымды** — [Сымды желіге қосылу 23-бетте](#) бөлімін қараңыз.

ЕСКЕРІМ: Интернетке қосылмас бұрын Интернет қызметін орнатуыңыз керек.

Интернет провайдерін пайдалану

Интернетке қосылмас бұрын Интернет провайдерімен (ISP) есептік жазбаны орнатуыңыз тиіс. Интернет қызметін және модемді сатып алу үшін жергілікті Интернет провайдерімен хабарласыңыз. Интернет провайдері модем параметрлерін реттеуге, сымсыз компьютерді модемге қосу үшін желі кабелін орнатуға және Интернет қызметін тексеруге көмектеседі.

ЕСКЕРІМ: Интернет қызметтері провайдері Интернетке кіру үшін пайдаланушы идентификаторы мен құпия сөзді береді. Берілген мәліметтерді жазып алыңыз да, қауіпсіз жерде сақтаңыз.

Жаңа Интернет жазбасын орнату немесе компьютердің параметрлерін бар жазбаны пайдаланатын реттеу үшін көмектесетін мынадай мүмкіндіктер бар:

- **Интернет қызметтері мен ұсыныстары (кейбір жерлерде бар)** — бұл утилитта жаңа Интернет жазбасын жасауға және бар жазбаны пайдалану үшін компьютер параметрлерін реттеуге көмектеседі. Бұл утилитаны пайдалану үшін **Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Интернет-службы (Интернет қызметтері) > Интернет (Интернетке кіру)** тармақтарын таңдаңыз.
- **Интернет провайдері беретін белгішелер (кейбір жерлерде бар)** — бұл белгішелер Windows жұмыс үстелінде көрсетілуі немесе Online Services (Желідегі қызметтер) атты жұмыс үстелі қалтасында топталуы мүмкін. Компьютерде жаңа Интернет жазбасын орнату немесе компьютерді бар жазбаны пайдаланатын етіп реттеу үшін белгішені екі рет басып, экрандағы нұсқауларды орындаңыз.
- **Windows жүйесінің Интернетке қосылу шебері** — Шебер Интернетке төмендегі жағдайлардың кез келгенінде қосылуға мүмкіндік береді:
 - Интернет провайдерінде тіркелген есептік жазбаңыз бар болған жағдайда.
 - Интернет есептік жазбасы болмаған және Интернет провайдері шебердегі тізімнен таңдағыңыз келген жағдайда. (Интернет провайдерлерінің тізімі барлық аймақтарда бола бермейді).
 - Тізімде жоқ Интернет провайдері таңдалған жағдайда және таңдалған Интернет провайдері IP мекенжайы, сондай-ақ POP3 және SMTP параметрлері сияқты қажетті ақпарат берген жағдайда.

Windows Интернетке қосылу шебері мен шеберді пайдалануға арналған нұсқауларды ашу үшін, **Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы) > Сеть и Интернет (Желі және Интернет) > Центр управления сетями и общим доступом (Желілер мен ортақ пайдалануды басқару орталығы)** тармақтарын таңдаңыз.

ЕСКЕРІМ: Шебер Windows желіаралық қалқанын қосу немесе ажыратуды таңдауыңызды сұраса, желіаралық қалқанды қосу пәрменін таңдаңыз.

Сымсыз байланыс орнату

Компьютер келесі сымсыз құрылғылардың біреуі немесе бірнешеуімен жабдықталған болуы мүмкін:

- Сымсыз жергілікті желі (WLAN) құрылғысы
- Bluetooth® құрылғысы

Сымсыз технология туралы қосымша ақпарат алу үшін, анықтама және қолдау орталығындағы веб-тораптар сілтемелерін және мәліметтерді қараңыз.

Сымсыз байланыс және желі күйінің белгішелерін анықтау

Белгіше	Атауы	Сипаттама
	HP Connection Manager	WLAN және Bluetooth байланыстарын орнатуға және басқаруға мүмкіндік беретін HP Connection Manager бағдарламасын ашады.
	Сымды желі (қосылған)	Сымсыз желі құрылғыларының біреуі немесе бірнешеуі сымсыз желіге қосылғанын көрсетеді.
	Желі (өшірілген/ ажыратылған)	Windows басқару тақтасындағы барлық желілік құрылғылар немесе сымсыз құрылғылар өшірілгенін көрсетеді.
	Желі (қосылған)	Сымсыз желі құрылғыларының біреуі немесе бірнешеуі сымсыз желіге қосылғанын көрсетеді.
	Желі (ажыратылған)	Сымсыз желі құрылғыларының сымсыз желіге қосылмағанын көрсетеді.
	Желі (өшірілген/ ажыратылған)	Сымсыз байланыс қол жетімді екенін көрсетеді.

Сымсыз құрылғыларды қосу немесе өшіру

Сымсыз құрылғыларды сымсыз байланыс пернесімен немесе HP Connection Manager бағдарламасымен (таңдаулы үлгілерде ғана болады) қосуға немесе өшіруге болады. Сымсыз байланыс пернесінің компьютердегі орнын анықтау үшін, [Әрекет пернелерін пайдалану 29-бетте](#) бөлімін қараңыз.

HP Connection Manager құралының көмегімен сымсыз байланыс құрылғыларын өшіру үшін

- ▲ Тапсырмалар тақтасының оң жақ шетінде орналасқан хабарландыру аймағындағы HP Connection Manager белгішесін тінтуірдің оң жақ түймешігімен басып, керекті құрылғының жанындағы қуат түймешігін басыңыз.

– немесе –

Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Справка и поддержка HP (HP анықтамасы және қолдау) > HP Connection Manager тармақтарын, одан кейін керекті құрылғының жанындағы қуат түймешігін басыңыз.

HP Connection Manager пайдалану

HP Connection Manager сымсыз құрылғыларды басқаруға арналған орталық орнын қамтамасыз етеді. HP Connection Manager бағдарламасы төмендегі құрылғыларды басқаруға мүмкіндік береді:

- Сымсыз жергілікті желі (WLAN)/Wi-Fi)
- Bluetooth®

HP Connection Manager бағдарламасы байланыс күйі және қуат режимі туралы ақпарат пен хабарландыруларды қамтамасыз етеді. Күй ақпараты мен хабарландырулар тапсырмалар тақтасының оң жақ шетіндегі хабарландыру аймағында беріледі.

HP Connection Manager құралын ашу үшін

- ▲ Хабарландыру аймағындағы тапсырмалар тақтасының оң жақ шетінде орналасқан HP Connection Manager белгішесін басыңыз.

– немесе –

Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Справка и поддержка HP (HP анықтамасы және қолдау) > HP Connection Manager тармағын таңдаңыз.

Қосымша ақпарат алу үшін, HP Connection Manager бағдарламалық құралының анықтамасын қараңыз.

Амалдық жүйе басқару элементтерін пайдалану

Желі және ортақ қолдану орталығы қосылымды немесе желіні орнатуға, желіге қосылуға, сымсыз желілерді басқаруға және желі ақаулықтарын тексеруге және жөндеуге мүмкіндік береді.

Амалдық жүйенің басқару элементтерін пайдалану үшін

- ▲ **Пуск (Бастау) > Панель Управления (Басқару тақтасы) > Сеть и Интернет (Желі және Интернет) > Центр управления сетями и общим доступом (Желі және ортақ пайдалануды басқару орталығы)** тармақтарын таңдаңыз.

Қосымша ақпарат алу үшін, **Пуск (Бастау) > Справка и поддержка** (Анықтама және қолдау) тармақтарын таңдаңыз.

WLAN құрылғысын қолдану

Сымсыз байланыс арқылы компьютер Wi-Fi немесе WLAN желілеріне қосылады. WLAN сымсыз жол жоспарлағышы немесе сымсыз кіру нүктесі арқылы байланысқан басқа компьютерлер мен керек-жарақтардан тұрады.

Бар WLAN желісіне қосылу

Бар болған WLAN жүйесіне қосылу:

1. WLAN құрылғысының қосылуы екендігіне көз жеткізіңіз. ([Сымсыз құрылғыларды қосу немесе өшіру 18-бетте](#) бөлімін қараңыз).
2. Тапсырмалар тақтасының оң жағындағы хабарландыру аймағында желі белгішесін басыңыз.
3. Тізімнен WLAN желісін таңдаңыз.
4. **Подключить** (Қосылу) пәрменін таңдаңыз.

Егер желі қауіпсіз қосылған WLAN желісі болса, сізден желінің қауіпсіздік кілтін енгізу сұралады, бұл қауіпсіздік коды болып табылады. Кодты енгізіп, қосылуды аяқтау үшін, **OK** түймешігін басыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Егер WLAN тізімі көрсетілсе, сымсыз жол жоспарлағышы ауқымының немесе кіру нүктесінің сыртындасыз.

 ЕСКЕРІМ: Жалғанатын желі көрсетілмесе, **Открыть центр управления сетями и общим доступом** (Желілер мен ортақ пайдалануды басқару орталығын ашу) пәрменін таңдап, **Настройка нового подключения или сети** (Жаңа қосылым немесе желіні орнату) түймешігін басыңыз. Мүмкіндіктер тізімі көрсетіледі. Желі іздеу және оған жалғану жұмысының қолмен орындалуын немесе жаңа желі байланысының орнатылуын таңдауға болады.

Байланыс орнатылып болған соң, оның аты мен күйін тексеру үшін, тінтуір меңзерін тапсырмалар тақтасының оң жақ шетіндегі хабарландыру аймағының желі белгішесіне қойыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Жұмыс ауқымы (сымсыз сигналдардың жету алыстығы) WLAN кіруіне, жол жоспарлағышын өндірушіге және басқа электрондық құрылғылардан алынған кедергілерге немесе қабырғалар және едендер сияқты құрылымды тосқауылдарға байланысты болады.

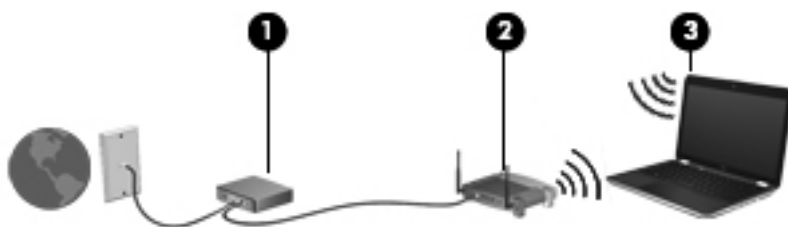
Жаңа WLAN желісін орнату

Қажетті жабдықтар:

- Кең жолақты модем (DSL немесе кабельді) **(1)** және Интернет провайдерінен (ISP) сатып алынған жоғары жылдамдықты интернет қызметі
- Сымсыз жол жоспарлағыш (бөлек сатылады) **(2)**
- Жаңа сымсыз компьютер **(3)**

 ЕСКЕРІМ: Кейбір модемдердің ішіне жол жоспарлағышы орнатылады. Интернет провайдерінен модем түрінің қайсысын пайдаланатындығын сұраңыз.

Суретте Интернетке қосылған дайын WLAN сымсыз желісінің орнатымы мысалға келтірілген. Желі кеңейген сайын, Интернетке кіру үшін желіге қосымша сымсыз және сымды компьютерлерді қосуға болады.

Сымсыз жол жоспарлағыш параметрлерін реттеу

Сымсыз жергілікті желіні (WLAN) орнату туралы көмек алу үшін, жол жоспарлағыш өндірушісі немесе Интернет провайдері (ISP) берген ақпаратты қараңыз.

Windows амалдық жүйесінде жаңа сымсыз желіні орнатуға көмектесетін құралдар бар. Windows жүйесінің құралдарын желіні орнатуға пайдалану үшін, **Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы) > Сеть и Интернет (Желі және Интернет) > Центр управления сетями и общим доступом (Желілер мен ортақ кіруді басқару орталығы) > Настройка нового подключения или сети (Жаңа қосылыс немесе желіні орнату) > Настройка новой сети (Жаңа желіні орнату)** пәрмендерін таңдаңыз. Одан кейін экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

 ЕСКЕРІМ: Жаңа сымсыз компьютеріңізді жол жоспарлағышына онымен қамтамасыз етілген желілік кабель арқылы бастапқыда қосу ұсынылады. Компьютер Интернетке сәтті қосылғаннан кейін кабельді ажыратып, Интернетке сымсыз желі арқылы кіруге болады.

WLAN жүйесін қорғау

WLAN құрылғысын орнатқан немесе бар WLAN желісіне кірген кезде, әрқашан рұқсатсыз кіруден желіні қорғау үшін қауіпсіздік мүмкіндіктерін қосыңыз. Қоғамдық аймақтар немесе кофеханалар және әуежайлар сияқты адам көп аймақтар ешқандай қауіпсіздікті қамтамасыз етпейді. Байланыс орнында компьютердің қауіпсіздігі туралы сенімді болмасаңыз, өрескел емес электрондық пошта жіберу және негізгі Интернетте іздеу сияқты желі әрекеттерімен шектеніңіз.

Сымсыз радио сигналдары желінің сыртында да таралғандықтан басқа WLAN құрылғылары қорғалмаған сигналдарды қабылдауы мүмкін. WLAN желісін қорғау үшін, сақтық шараларын қолдануға болады:

- **Желіаралық қалқан** — желіге жіберілген деректерді де, деректер сұраныстарын да тексереді және кез келген күмәнді элементтерді қайтарады. Желіаралық қалқандар бағдарламалық құралда да, жабдықта да жұмыс істейді. Кейбір желілер екі түрін де біріктіріп пайдаланады.
- **Сымсыз байланыс шифрлауы** — компьютеріңіз үш шифрлау протоколын қолдайды:
 - WPA (Wi-Fi Protected Access);
 - Wi-Fi Protected Access II (WPA2);
 - WEP (Wired Equivalent Privacy).

 ЕСКЕРІМ: HP компаниясы WPA2 таңдауды ұсынады, себебі бұл — үш шифрлау протоколының ең дамығаны. WEP шифрлауын пайдалану ұсынылмайды, себебі оны оңай шешуге болады.

- WPA және WPA2 протоколдары желі арқылы тасымалданатын деректерді шифрлау және шифрын ашу үшін қауіпсіздік параметрлерін қолданады. WPA протоколы да, WPA2 протоколы да динамикалық түрде әр бума үшін жаңа кілт жасайды, сондай-ақ әр компьютер желісі үшін әртүрлі кілт жинақтарын жасайды. Бұны орындау үшін
 - WPA протоколы AES (Advanced Encryption Standard) стандартын және TKIP (Temporal Key Integrity Protocol) протоколын пайдаланады.
 - WPA2 протоколы жаңа AES протоколы болатын CCMP (Cipher Block Chaining Message Authentication Code Protocol) протоколын пайдаланады.
- WEP протоколы тасымалдамас бұрын деректерді WEP кілтімен шифрлайды. Дұрыс кілтсіз басқа адамдар WLAN желісін қолдана алмайды.

Басқа желіге роуминг

Компьютерді басқа WLAN желісінің ауқымынан жылжытсаңыз, Windows сол желіге қосылуға әрекет жасайды. Әрекет сәтті болса, компьютер автоматты түрде жаңа желіге қосылады. Егер Windows жаңа желіні танымаса, WLAN желісіне қосылу үшін бастапқы жасаған іс реттерін орындаңыз.

Bluetooth сымсыз құрылғыларын пайдалану

Bluetooth құрылғысы әдетте мына электрондық құрылғыларды байланыстыратын физикалық кабель қосылымдарын ауыстыратын қысқа ауқымды сымсыз байланыстарды қамтамасыз етеді.

- Компьютерлер
- Телефондар
- Сурет түсіретін құрылғылар (камералар мен принтерлер)
- Аудио құрылғылар
- Тінтуір

Bluetooth құрылғысы Bluetooth құрылғыларының дербес желісін орнатуға мүмкіндік беретін тең дәрежелі мүмкіндікті қамтамасыз етеді. Bluetooth құрылғысын теңшеу мен пайдалану туралы ақпарат алу үшін, Bluetooth бағдарламалық құралының анықтамасын қараңыз.

Bluetooth және интернетке қосылуды ортақ пайдалану (ICS)

HP компаниясы Bluetooth мүмкіндігі бар бір компьютерді басты компьютер ретінде орнатып, оны басқа компьютерлер Интернетке қосылатын шлюз ретінде **пайдаланбауды** ұсынады. Екі немесе одан да көп компьютер Bluetooth арқылы қосылған кезде және компьютерлердің біреуінде Интернетке қосылуды ортақ пайдалану мүмкіндігі қосылған кезде басқа компьютерлер Интернетке Bluetooth желісі арқылы қосыла алмауы мүмкін.

Bluetooth құрылғысының күші компьютер мен сымсыз құрылғылардың (соның ішінде ұялы телефондар, принтерлер, камералар және қалта компьютерлері) арасындағы ақпараттың тасымалдануын қадамдастыруда. Екі немесе одан да көп компьютердің Bluetooth арқылы интернетті ортақ пайдалану үшін үздіксіз қосылу мүмкінсіздігі Bluetooth және Windows амалдық жүйесінің шектеуі болып табылады.

Сымды желіге қосылу

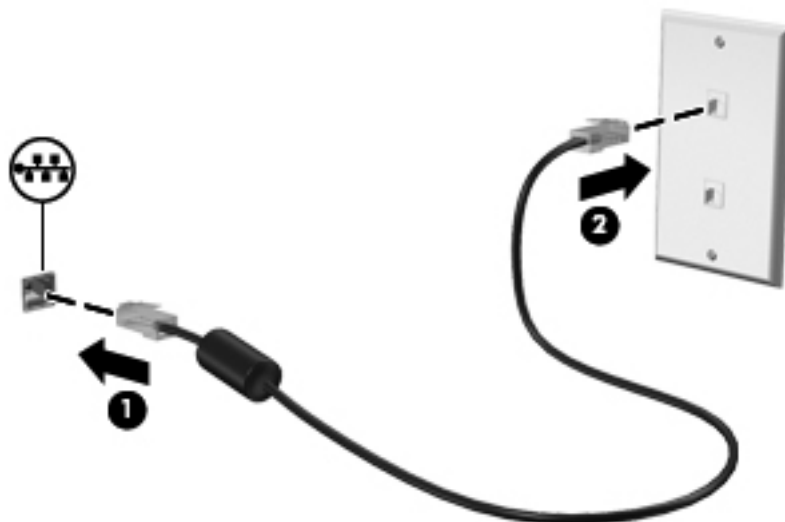
Жергілікті желіге (LAN) қосылу

Жергілікті желіге (LAN) қосылу 8 істікшелі RJ-45 желілік кабелін (бөлек сатылады) талап етеді. Егер желілік кабельде ТД және радио сигналдарындағы кедергілерді болдырмайтын кедергіні жаншу схемасы (1) бар болса, кабельдің осы схема орналасқан ұшын (2) компьютерге қарай бағыттаңыз.

Желілік кабельді жалғау үшін

1. Желілік кабелді компьютердегі желі ұясына (1) жалғаңыз.
2. Желілік кабелдің екінші ұшын желінің қабырға ұясына (2) немесе жол жоспарлағышқа жалғаңыз.

⚠ АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Электр тогының соғуы, өрт шығуы немесе жабдыққа зиян келтіру қатерінен аулақ болу үшін, модем кабелін немесе телефон кабелін RJ-45 (желі) ұясына жалғамаңыз.

4 Меңзегіш құрылғылар және пернетақта

Меңзегіш құрылғыларды пайдалану

 ЕСКЕРІМ: Компьютермен бірге жеткізілетін меңзегіш құрылғылармен қоса, сыртқы USB тінтуірін оны компьютердегі USB порттарының біреуіне жалғау арқылы пайдалануға болады.

Меңзегіш құрылғылардың басым параметрлерін орнату

Меңзегіш құрылғылар мен пернетақта параметрлерін, түймешіктер конфигурациясын, басу жылдамдығын және меңзер параметрлерін реттеу үшін, Windows® жүйесіндегі тінтуір сипаттарын пайдаланыңыз.

Тінтуір сипаттарына кіру үшін, **Пуск (Бастау) > Устройства и принтеры** (Құрылғылар мен принтерлер) тармақтарын таңдаңыз. Одан кейін компьютеріңіз болып табылатын тізімді тінтуірдің оң жақ түймешігімен басып, **Настройки мыши** (Тінтуір параметрлері) пәрменін таңдаңыз.

Сенсорлы тақтаны қолдану

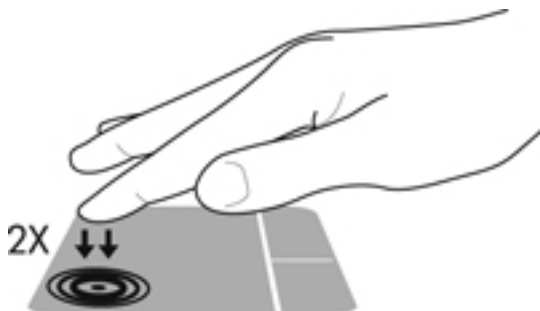
 ЕСКЕРІМ: Компьютердің сенсорлы тақтасы осы бөлімдегі суреттердегіден сәл өзгешелеу болуы мүмкін. Компьютердің сенсорлы тақтасы туралы арнаулы ақпаратты [Компьютермен танысу 4-бетте](#) бөлімінен қараңыз.

Меңзерді басқа жерге жылжыту үшін, саусағыңызды сенсорлы тақта беті арқылы қалаған бағытқа жылжытыңыз. Тінтуірдегі оң және сол жақ түймешіктерді пайдаланатындай, сенсорлы тақтаның оң және сол жақ түймешіктерін пайдаланыңыз.

Сенсорлы тақтаны өшіру немесе қосу

Сенсорлы тақтаны өшіру немесе қосу үшін, сенсорлы тақтаны қосу/өшіру түймешігін екі рет жылдам түртіңіз.

 ЕСКЕРІМ: Сенсорлы тақта қосулы болғанда, сенсорлы тақта шамы сөніп тұрады.

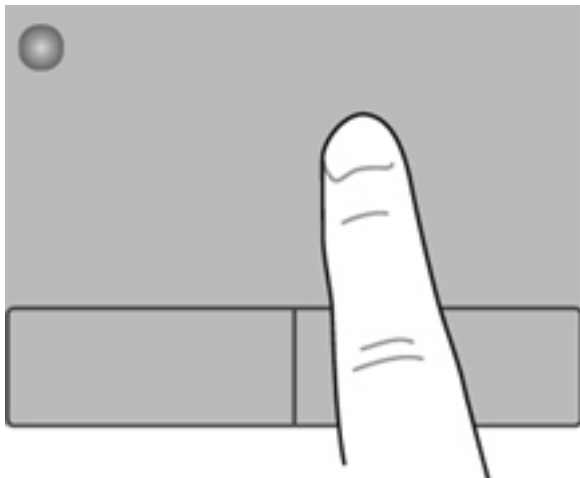

Сенсорлы тақта шамы және экрандағы дисплей белгішелері сенсорлы тақта өшірулі немесе қосулы тұрғанда оның күйін көрсетеді. Келесі кестеде сенсорлы тақтаның көрсетілетін белгішелері көрсетіліп, сипатталған.

Сенсорлы тақта шамы	Белгіше	Сипаттама
Сары:		сенсорлы тақтаның өшірілгенін көрсетеді.
Өшірулі:		сенсорлы тақтаның қосылғанын көрсетеді.

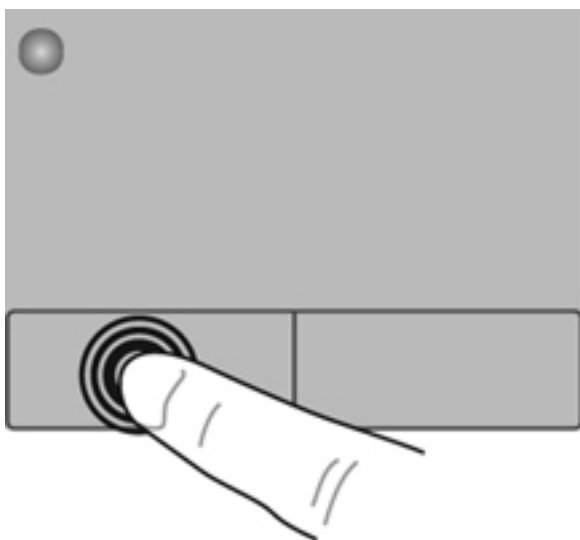
Шарлау

Меңзерді басқа жерге жылжыту үшін, саусағыңызды сенсорлы тақта беті арқылы қалаған бағытқа жылжытыңыз.

Таңдау

Сенсорлы тақтаның сол және оң жақ түймешіктері сыртқы тінтуірдің сәйкес түймешіктері сияқты пайдаланылады.

Сенсорлы тақта іс-қимылдарын пайдалану

Сенсорлы тақта бірқатар қимылдарды қолдайды. Сенсорлы тақта қимылдарын пайдалану үшін сенсорлы тақтаға екі саусақты бір уақытта орналастырыңыз.

ЕСКЕРІМ: Сенсорлы тақта қимылдарына бағдарламалардың барлығында қолдау көрсетіле бермейді.

Қимылдың көрсетілімін көру үшін

1. **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Оборудование и звук** (Жабдық және дыбыс) > **Synaptics ClickPad** тармағын таңдаңыз.
2. Көрсетілімді бастау үшін, қимылды басыңыз.

Қимылдарды қосу немесе ажырату үшін, мына әрекеттер орындаңыз:

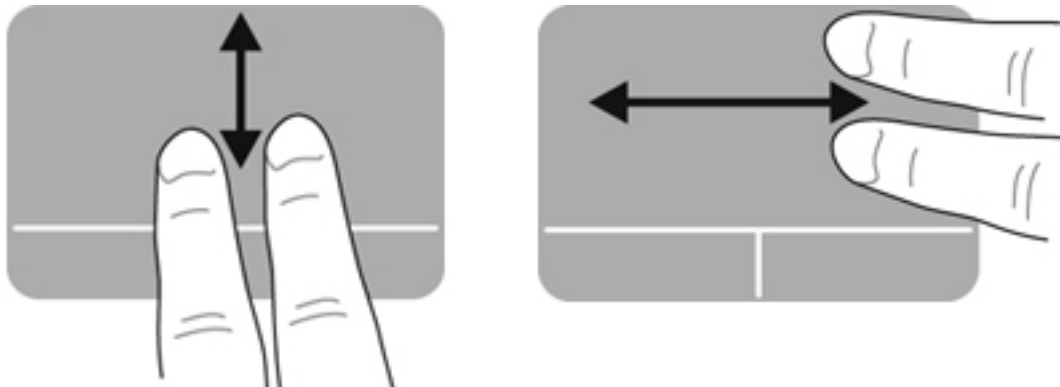
1. **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Оборудование и звук** (Жабдық және дыбыс) > **Synaptics ClickPad** тармағын таңдаңыз.
2. Қосылатын немесе өшірілетін қимылдың жанына құсбелгі қойыңыз.
3. **Применить** (Қолдану) түймешігін, одан кейін **ОК** түймешігін басыңыз.

Жылжу

Жылжу іс-қимылы бетте немесе суретте жоғары, төмен қарай немесе көлденең жылжу кезінде қажет әрекет. Жылжыту үшін екі саусақты сенсорлы тақтаның үстіне бөлек қойып, оларды сенсорлы тақта арқылы жоғары, төмен, сол немесе оң жаққа қарай апарыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Жылжу жылдамдығы саусақ жылдамдығы арқылы басқарылады.

 ЕСКЕРІМ: Екі саусақпен жылжыту мүмкіндігі зауытта қосылады.

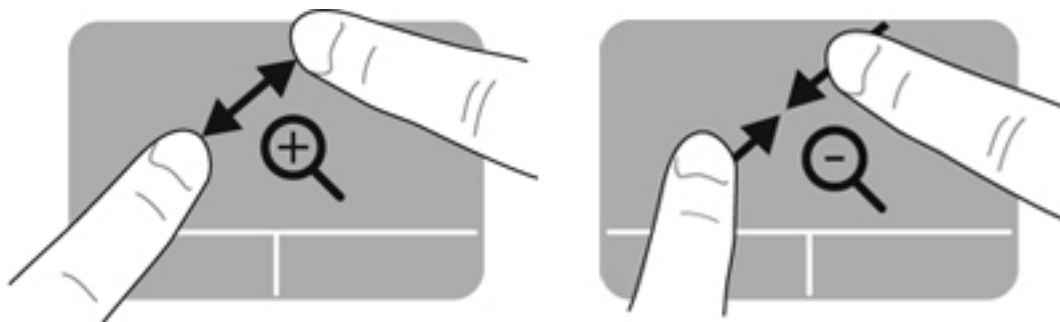

Шымшу/масштабтау

Шымшу суреттерді немесе мәтінді үлкейтуге не кішірейтуге мүмкіндік береді.

- Үлкейту үшін, екі саусақты сенсорлы тақтаға бірге қойып, олардың арасын ашыңыз.
- Кішірейту үшін, екі саусақты сенсорлы тақтаға арасын алшақ қойып, одан кейін олардың арасын жақындатыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Шымшу/масштабтау мүмкіндігі зауытта қосылады.

Пернетақтаны пайдалану

Әрекет пернелерін пайдалану

Перненің тағайындалған функциясын іске қосу үшін пернені басыңыз. **f1** мен **f12** аралығындағы пернелердегі белгішелер сол пернеге тағайындалған функцияны білдіреді.

Әрекет пернесінің функциясын пайдалану үшін, пернені басып ұстап тұрыңыз.

Әрекет пернесі функциясы зауытта қосылады. Әрекет перне функциясын өшіруге және стандартты параметрлерге қайта келтіруге болады. Стандартты параметрлерді пайдалану кезінде, тағайындалған мүмкіндікті қолдану үшін **fn** пернесі мен функционалдық пернелердің біреуін басыңыз. Нұсқауларды [Setup Utility \(BIOS\) утилитасын пайдалану 66-бетте](#) атты бөлімнен қараңыз.

⚠ ЕСКЕРТУ: Компьютерді реттеудің қызметтік бағдарламасына өзгертулер енгізгенде, аса мұқият болыңыз. Қателер компьютердің жұмысына кедергі келтіруі мүмкін.

Белгіше	Перне	Сипаттама
?	f1	Windows амалдық жүйесі мен компьютер, сұрақтарға жауаптар, оқулықтар мен компьютер үшін жаңартулар туралы ақпаратты қамтитын анықтама және қолдау орталығын ашады. Сонымен қатар, анықтама және қолдау орталығы ақаулықтарды автоматты жою құралдарын және тұтынушыларға қолдау көрсету қызметін ұсынады.
☀	f2	Бұл пернені басып ұстап тұрғанда экран жарықтығын қадам бойынша төмендетеді.
☀	f3	Бұл пернені басып ұстап тұрғанда экран жарықтығын қадам бойынша жоғарылатады.
🖥	f4	Жүйеге қосылған дисплейлердің арасында экран кескінін ауыстырып көрсетеді. Мысалы, егер монитор компьютерге қосылған болса, осы перне басылғаннан кейін экран кескіні компьютер дисплейінен монитор дисплейіне ауыстырылып, компьютер мен монитордың екеуінде көрсетіледі.
🔋	f5	Пернетақта жарықтандырғышын қосады немесе өшіреді. ЕСКЕРІМ: Пернетақтаның артқы жарықтандыруы зауытта іске қосылады. Батареяның қызмет ету мерзімін ұзарту үшін пернетақта жарықтандырғышын өшіріңіз.
⏮	f6	Аудио ықшам дискідегі алдыңғы жолды немесе DVD немесе BD дискісіндегі алдыңғы бөлімді ойнатады.
⏸	f7	Аудио ықшам дискісіндегі жолды немесе DVD, Blu-ray дискісіндегі бөлімді ойнатады, тоқтата тұрады немесе жалғастырады.
⏭	f8	Аудио ықшам дискідегі келесі жолды, ал DVD немесе BD дискілерінде келесі бөлімді ойнатады.

Белгіше	Перне	Сипаттама
	f9	Бұл пернені басып ұстап тұрғанда үндеткіштің дыбыс деңгейін қадам бойынша төмендетеді.
	f10	Бұл пернені басып ұстап тұрғанда үндеткіштің дыбыс деңгейін қадам бойынша жоғарылатады.
	f11	Үндеткіш дыбысын өшіреді немесе қайта қосады.
	f12	Сымсыз байланыс мүмкіндігін қосады немесе ажыратады.

ЕСКЕРІМ: Сымсыз байланысты орнату үшін сымсыз желі де орнатылуы қажет.

Жылдам пернелерді пайдалану

Жылдам перне - **fn** пернесі мен **esc** пернесінің тіркесімі.

Жылдам пернені пайдалану үшін

- ▲ **fn** пернесін аз уақыт басып, жылдам пернелер тіркесімінің екінші пернесін аз уақыт басыңыз.

Қызмет	Жылдам перне	Сипаттама
Жүйе ақпаратын көрсетеді.	fn+esc	Жүйенің аппараттық бөліктері және жүйенің BIOS нұсқасының нөмірі туралы ақпаратты көрсетеді.

5 Мультимеда және басқа да мүмкіндіктер

Бұл компьютердің ішінде келесі құрылғылар бар:

- Екі ішкі үндеткіш
- Бір ішкі микрофон
- Кірістірілген веб-камера
- Алдын ала орнатылған мультимедиалық бағдарламалық құралдар
- Мультимедиа пернелері

Мультимедиа ойнатылымын басқару пернелерін пайдалану

Компьютеріңіздегі медиа әрекет пернелері арқылы медиа файлын ойнату, тоқтата тұру, алға айналдыру немесе кері айналдыруға болады. Компьютеріңіздегі медиа мүмкіндіктерін басқару элементтері туралы ақпаратты [Әрекет пернелерін пайдалану 29-бетте](#) бөлімінен қараңыз.

Аудио

Компьютерде бірқатар аудио мүмкіндіктері бар:

- Музыка ойнату.
- Дыбысты жазу.
- Интернеттен музыканы жүктеу.
- Мультимедиалық көрмелерді жасау.
- Шұғыл хабарлама жіберу бағдарламасы арқылы дыбыс және кескіндерді беру.
- Радио бағдарламаларын тарату.
- Ықшам дискілерді қосымша оптикалық диск жетегін (бөлек сатылады) арқылы жасау (жазу).

Дыбыс деңгейін реттеу

Дыбыс деңгейін дыбыс деңгейін реттеу пернелері арқылы реттеуге болады. Қосымша ақпаратты [Әрекет пернелерін пайдалану 29-бетте](#) бөлімінен қараңыз.

 АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Жарақаттану қаупін азайту үшін, құлақаспаптар, тығын тәріздес құлақаспап немесе гарнитураны киер алдында, дыбыс деңгейін реттеңіз. Қауіпсіздік туралы қосымша ақпарат алу үшін, *Заңдық, қауіпсіздік және экологиялық ескертпелер* бөлімін қараңыз.

 ЕСКЕРІМ: Дыбыс деңгейі амалдық жүйе және кейбір бағдарламалар арқылы басқарылады.

Компьютерде аудио функцияларын тексеру

 ЕСКЕРІМ: Жазу кезінде жақсы нәтиже алу үшін, микрофонға тікелей сөйлеп, артқы шу жоқ параметрде дыбысты жазыңыз.

Компьютердегі аудио функцияларын тексеру үшін, мына қадамдарды орындаңыз:

1. **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Оборудование и звук** (Аппараттық құрал және дыбыс) > **Звук** (Дыбыс) тармағын таңдаңыз.
2. Звук (Дыбыс) терезесі ашылғанда, **Звуки** (Дыбыстар) қойыншасын басыңыз. Программные события (Бағдарламалық оқиғалар) ішінде сигнал немесе дабыл сияқты кез келген дыбыс оқиғасын таңдап, **Проверка** (Сынау) түймешігін басыңыз.

Дыбысты үндеткіштер немесе қосылған құлақаспаптар арқылы естуіңіз қажет.

Компьютердің жазу функцияларын тексеру үшін, осы қадамдарды орындаңыз:

1. **Пуск** (Бастау) > **Все программы** (Барлық бағдарламалар) > **Стандартные** (Керек-жарақтар) > **Устройство звукозаписи** (Дыбысты жазу құрылғысы) тармақтарын таңдаңыз.
2. **Начать запись** (Жазуды бастау) түймешігін басып, микрофонмен сөйлеңіз. Файлды жұмыс үстеліне сақтаңыз.
3. Мультимедиялық бағдарламаны ашыңыз және дыбысты ойнатыңыз.

Компьютерде аудио параметрлерін өзгерту немесе растау үшін, **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Оборудование и звук** (Аппарат және дыбыс) > **Звук** (Дыбыс) тармақтарын таңдаңыз.

Intel сымсыз дисплейі (тек таңдаулы үлгілерде)

Intel® сымсыз дисплейі компьютердегі мазмұнды теледидарда сымсыз бөлісу мүмкіндігін береді. Сымсыз дисплейді пайдалану үшін, үшінші жақ өндірушінің сымсыз ТД адаптері (бөлек сатылады) қажет. Blu-ray дискілері сияқты шығыс сигналының қорғауын талап ететін мазмұн Intel Wireless Display қолданбасында ойнатылмайды. Сымсыз адаптерді пайдалану туралы толық ақпарат алу үшін, құрылғы өндірушісінің нұсқауларын қараңыз.

 ЕСКЕРІМ: Сымсыз дисплейді пайдаланбас бұрын сымсыз байланыстың компьютерде қосылғанына көз жеткізіңіз.

 ЕСКЕРІМ: Intel сымсыз дисплейінде 3D пішімінде сыртқы дисплейлерді ойнатуға қолдау көрсетілмейді.

Веб-камера

Кірістірілген веб-камера компьютер дисплейінің үстіңгі жағында орналасқан. Алдын ала орнатылған бағдарламалық құралдың көмегімен сурет немесе бейне түсіру үшін веб-камера пайдалана аласыз. Фотосуреттерді немесе жазылған бейне қарап шығуға немесе сақтауға болады.

Веб-камера бағдарламалық құралы мынадай мүмкіндіктерді пайдалануға мүмкіндік береді.

- Бейне түсіріп, ортақ пайдалану
- Жылдам хабар алмасу бағдарламалық құралының көмегімен бейне дерек алу
- Дыбыссыз суретке түсіру

Веб-камераны ашу үшін, **Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Общение и чат (Байланысу және чат) > CyberLink YouCam** тармағын таңдаңыз.

Веб-камераны пайдалану туралы ақпарат алу үшін, **Пуск (Бастау) > Центр справки и поддержки (Анықтама және қолдау)** тармақтарын таңдаңыз.

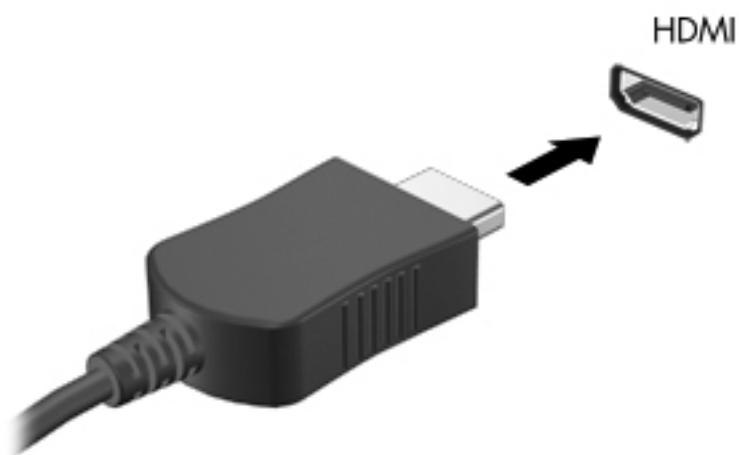
HDMI

HDMI (Ажыратымдылығы жоғары мультимедиалық интерфейсі) порты компьютерді ажыратымдылығы жоғары теледидар сияқты қосымша бейне дерек немесе дыбыстық құрылғысына не болмаса кез келген үйлесімді сандық немесе дыбыстық құралдарына жалғайды.

 ЕСКЕРІМ: Бейне және/немесе дыбыс сигналдарын HDMI порты арқылы жіберу үшін, HDMI кабелі (бөлек сатылады) керек болады.

Бір HDMI құрылғысын компьютердің HDMI портына жалғауға болады. Компьютер экранындағы ақпаратты HDMI құрылғысында бір уақытта бейнелеуге болады.

1. HDMI кабелінің бір ұшын компьютердегі HDMI портына жалғаңыз.

2. Кабельдің екінші ұшын бейне құрылғысына жалғаңыз, одан кейін қосымша ақпаратты өндіруші нұсқауларынан қараңыз.

Дыбысты HDMI көмегімен реттеу

HDMI аудио параметрлерін реттеу үшін, алдымен ажыратымдылығы жоғары теледидар сияқты аудио немесе бейне құрылғысын компьютердегі HDMI портына жалғаңыз. Одан кейін, әдепкі аудио ойнату құрылғысының параметрлерін келесі жолмен реттеңіз:

1. Тапсырма тақтасының оң жағында орналасқан хабарландыру аймағындағы **Динамики** (Үндеткіштер) белгішесін тінтуірдің оң жақ түймешігімен басып, **Устройства воспроизведения** (Ойнату құрылғылары) параметрін таңдаңыз.
2. Playback (Ойнату) қойыншасында **Цифровой выход** (Сандық шығыс) немесе **Цифровое устройство вывода (HDMI)** (Сандық шығыс құрылғысы (HDMI)) параметрін таңдаңыз.
3. **По умолчанию** (Әдепкі күйін орнату) пәрменін таңдап, **OK** түймешігін басыңыз.

Дыбысты қайтадан компьютер үндеткіштерінен шығару үшін, мына қадамдарды орындаңыз.

1. Тапсырма тақтасының оң жағында орналасқан хабарландыру аймағындағы **Динамики** (Үндеткіштер) белгішесін тінтуірдің оң жақ түймешігімен басып, **Устройства воспроизведения** (Ойнату құрылғылары) параметрін таңдаңыз.
2. Playback (Ойнату) қойыншасында **Динамики** (Үндеткіштер) параметрін таңдаңыз.
3. **По умолчанию** (Әдепкі күйін орнату) пәрменін таңдап, **OK** түймешігін басыңыз.

6 Қуат басқару

Компьютеріңіз батарея қуатымен немесе АТ қуатымен жұмыс істейді. Егер компьютер батарея қуатымен жұмыс істейтін болса және батареяны зарядтау үшін оны АТ қуат көзіне жалғау мүмкін болмаса, батарея зарядын бақылау және үнемдеу өте маңызды. Қуат үнемделіп тұрған компьютер жұмысын реттеу мақсатымен компьютердің қуат пайдалану және үнемдеу жолын басқару үшін компьютерде қуат жоспарлары қолданылады.

МАҢЫЗДЫ АҚПАРАТ: Компьютерде зауытта орнатылған батареяны ауыстырушы болмаңыз.

Компьютеріңізде ішкі қайта зарядталатын батарея бар. Оны тек өкілетті қызмет көрсетуші ауыстыра алады. Батареяның күйін бақылау үшін немесе батареяның заряды тез бітетін болса, Справка и Поддержка (Анықтама және қолдау) ішінде Battery Check (Батарея тексеру) бағдарламасын іске қосыңыз. Егер батареяны ауыстыру керектігі Battery Check (Батарея тексеру) бағдарламасы арқылы анықталған болса, тұтынушыларды қолдау қызметімен хабарласыңыз.

Ұйқы немесе күту күйін қосу

Microsoft® Windows® жүйесінде қуат үнемдеуге арналған ұйқы және күту күйлері бар.

 ЕСКЕРІМ: Intel Rapid Start Technology (RST) мүмкіндігі зауытта қосылады. Intel RST функциясы ұйқы күйін таңдауға мүмкіндік береді (егер Intel RST мүмкіндігі Setup Utility (BIOS) құралында өшірілмеген болса). Зауытта не батарея қуатымен, не сыртқы қуатпен істеп тұрғанда бос тұрғаннан кейін, не болмаса батареяның заряды тым төмен деңгейге жеткенде күту күйі қосылады.

Ұйқы күйінде экран тазалайды да, жұмысыңыз жадқа сақталады және күту күйіне қарағанда ұйқы күйінен жылдамырақ шығуға мүмкіндік береді. Компьютер ұзақ мерзім үшін ұйқы күйінде болғанда немесе ұйқы күйі кезінде батарея өте төмен деңгейге жеткенде, компьютер күту күйіне қосылады.

Күту күйінде (Intel RST мүмкіндігі Setup Utility (BIOS) құралында өшірілген кезде) жұмысыңыз қатты дискідегі күту файлына сақталады және компьютер өшіріледі.

 ЕСКЕРТУ: Аудио және видео файлдарын ойнатудың мүмкін нашарлауы, аудио немесе бейне ойнату жұмысының жоғалуы немесе ақпараттың жоғалуы қаупін азайту үшін, (Intel RST мүмкіндігі өшірілген кезде) қосымша сыртқы оптикалық диск жетегін (бөлек сатылады) пайдалану арқылы дискіден не сыртқы медиа картасынан оқу немесе оған жазу кезінде ұйқы (немесе күту) күйін қоспаңыз.

 ЕСКЕРІМ: Компьютер ұйқы күйінде немесе күту күйінде болғанда, желіге қосылудың кез келген түрін қосуды немесе компьютердің кез келген функцияларын орындай алмайсыз.

Ұйқы күйін қосу және одан шығу

Жүйенің зауыттық параметрлері бойынша ұйқы күйі батареяда немесе сыртқы қуат көзінде болған құрылғының біраз уақыт ішінде әрекетсіз тұрғанда басталады.

Қуат параметрлері мен үзілістерін Windows жүйесінің басқару тақтасындағы «Параметры электропитания» (Қуат параметрлері) мәзірі арқылы өзгертуге болады.

Компьютер қосұлы болғанда келесі жолдардың кез келгенін қолданып ұйқы күйін қосуға болады:

- Қуат түймешігін жылдам басыңыз.
- Дисплейді жабыңыз.
- **Пуск** (Бастау) түймешігін басып, «Завершение работы» (Жұмысты аяқтау) түймешігінің жанындағы көрсеткіні басыңыз да, **Сон** (Ұйқы) белгішесін басыңыз.

Ұйқы күйінен шығу үшін

- Қуат түймешігін жылдам басыңыз.
- Егер экран сөніп тұрса, оны қосыңыз.
- Пернетақтадағы пернені басыңыз.
- Сенсорлы тақтаны түртіңіз немесе саусақпен үстінен жүргізіп өтіңіз.

Компьютер күту режимінен шыққанда электр қуатының шамдары жанып, компьютер экранында жұмысыңыздың тоқтаған жері көрсетіледі.

ЕСКЕРІМ: Егер күту режимінен қосылған кезде, құпия сөз сұралатындай орнатылған болса, жұмысты жалғастыру үшін, Windows құпия сөзін енгізу қажет болады.

Күту күйін қосу және одан шығу

Intel Rapid Start Technology (RST) мүмкіндігі зауытта қосылады. Intel RST функциясы ұйқы күйін таңдауға мүмкіндік береді (егер Intel RST мүмкіндігі Setup Utility (BIOS) құралында өшірілмеген болса). Зауытта не батарея қуатымен, не сыртқы қуатпен істеп тұрғанда бос тұрғаннан кейін, не болмаса батареяның заряды тым төмен деңгейге жеткенде күту күйі қосылады.

Қуат параметрлері мен үзілістерін Windows жүйесінің басқару тақтасында өзгертуге болады.

(Intel RST мүмкіндігі өшірілген кезде) күту күйіне өту үшін, **Пуск** (Бастау) түймешігін басып, **Завершение работы** (Жұмысты аяқтау) түймешігіне жақын орналасқан көрсеткіні нұқыңыз, одан кейін **Перейти в ждущий режим** (Күту күйіне өту) белгішесін нұқыңыз.

Күту күйінен шығу үшін, қуат түймешігін аз уақыт басыңыз.

Қуат шамдары жанып, экранда жұмысыңыздың тоқтаған жері көрсетіледі.

ЕСКЕРІМ: Егер күту режимінен қосылған кезде, құпия сөз сұралатындай орнатылған болса, жұмысты жалғастыру үшін, Windows құпия сөзін енгізу қажет болады.

Оянған кезде сұралатын құпиясөзбен қорғау

Компьютер ұйқы немесе күту күйінен шыққанда, компьютерде құпия сөз сұралуын орнату үшін, осы қадамдарды орындаңыз:

1. **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Система и безопасность** (Жүйе және қауіпсіздік) > **Электропитание** (Қуат параметрлері) тармақтарын таңдаңыз.
2. Сол жақ тақтадан **Запрашивать пароль при пробуждении** (Оянғанда құпия сөз сұрау) тармағын таңдаңыз.
3. **Изменение параметров, недоступных в данный момент** (Қазіргі уақытта қол жетімді емес параметрлерді өзгерту) параметрін таңдаңыз.
4. **Запрашивать пароль (рекомендуется)** (Құпия сөз сұрау (ұсынылады)) параметрін таңдаңыз.

ЕСКЕРІМ: Пайдаланушы есептік жазбасының құпия сөзін жасау немесе ағымдағы құпия сөзді өзгерту қажет болса, **Создание или изменение пароля учетной записи пользователя** (Пайдаланушы жазбасының құпия сөзін жасау немесе өзгерту) тармағын таңдап, экрандағы нұсқауларды орындаңыз. Пайдаланушы есептік жазбасының құпия сөзін жасау немесе өзгерту қажет болмаған жағдайда, 5-қадамға өтіңіз.

5. **Сохранить изменения** (Өзгертулерді сақтау) параметрін таңдаңыз.

Қуат өлшегішті қолдану

Қуат өлшегіш хабарландыру аймағындағы тапсырмалар тақтасының оң жақ шетінде орналасқан. Қуат өлшегіш қуат параметрлеріне жылдам кіруге және қалған батарея зарядын көруге мүмкіндік береді.

- Батарея зарядының қалған деңгейін және ағымдағы қуат жоспарын экранда көру үшін, меңзерді қуат өлшегіш белгішесінің үстінен жүргізіңіз.
- Қуат параметрлерін ашу немесе қуат жоспарын өзгерту үшін, қуат өлшегіш белгішесін басып, тізімнен бір тармақты таңдаңыз.

Өртүрлі қуат өлшегіш белгішелері компьютердің батарея қуатымен немесе сыртқы қуатпен жұмыс істеп тұрғанын көрсетеді. «Заряд төмен» деңгейіне немесе «Заряд өте төмен» деңгейіне жеткенде, белгіше хабар шығарады.

Қуат жоспарын таңдау

Қуат жоспары компьютердің қуатты үнемдеу жолын басқарады, сондай-ақ қуат үнемдеуге және компьютер жұмысын арттыруға көмектеседі.

Мына қуат жоспарлары бар:

- **HP компаниясы ұсынатын.** Өнімділікті арттыру мен қуат үнемдеу мүмкіндіктерін автоматты қосады.
- **Қуат үнемдегіші.** Жүйе өнімділігі мен экран жарықтығын азайту арқылы қуатты үнемдейді.
- **Өнімділігі жоғары.** Өнімділікті қамтамасыз етеді, бірақ энергияны жоғары мөлшерде пайдалануы мүмкін.

Өзіңіздің қуат жоспарыңызды жасап, қажеттілігіңізге сай компьютерді қалай пайдалану үшін оны өзгертуге болады.

Қуат жоспарын таңдау немесе өзіңіздің жоспарыңызды жасау үшін HP Power Manager (тек таңдаулы үлгілерде) немесе Windows жүйесінің басқару тақтасын пайдаланыңыз.

HP Power Manager бағдарламасын бастау үшін **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Оборудование и звук** (Жабдық және дыбыс) > **HP Power Manager** (HP қуат реттегіші) тармағын таңдаңыз.

Басқару тақтасындағы қуат параметрлеріне кіру үшін, **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Система и безопасность** (Жүйе және қауіпсіздік) > **Параметры питания** (Қуат параметрлері) тармақтарын нұқып, тізімнен қуат жоспарын таңдаңыз.

Батарейаның қуатымен жұмыс істеу

Зарядталған батарея компьютерде болғанда және компьютер сыртқы қуатқа жалғанбаған кезде, компьютер батарея қуатында жұмыс істейді. Зарядталған батарея компьютерге орнатылған кезде және АТ адаптері компьютерден ажыратылған кезде, компьютер автоматты түрде батарея қуатына ауысады және батареяның қызмет ету мерзімін сақтау үшін дисплей жарықтығы төмендейді. Компьютер өшірілгенде және сыртқы қуаттан ажыратылғанда компьютердегі батарея жайлап таусылады.

Қуатты басқару параметрлеріне, компьютерде ашылған бағдарламаларға, экранның жарықтығына, компьютерге жалғанған сыртқы құрылғыларға және басқа да себептерге байланысты компьютер батареясының жұмыс мерзімі әртүрлі болады.

Батарея ақпаратын табу

Анықтама және қолдау орталығында мына құралдар және батарея туралы ақпарат бар:

- Батарея жұмысын тексеруге арналған Анықтама және қолдау бөлімінде орналасқан Battery Check (Батареяны тексеру) құралы
- Батареяның қызмет ету мерзімін ұлғайтуға арналған тексеру, қуатты басқару және дұрыс күтім мен сақтау туралы ақпарат
- Батареяның түрлері, сипаттамалары, батареяның қызмет ету мерзімдері және сыйымдылығы туралы ақпарат

Батарея туралы ақпаратты ашу үшін, **Пуск (Бастау) > Справка и поддержка (Анықтама және қолдау) > Обучение (Үйрену) > Часто задаваемые вопросы: в схемах управления питанием** (Қуат жоспарлары: жиі қойылатын сұрақтар) тармақтарын таңдаңыз.

Батарея қуатын үнемдеу

Батарея қуатын үнемдеу және батареяның қызмет ету мерзімін ұзарту бойынша кеңестер:

- Экранның жарықтығын төмендетіңіз.
- Параметры электропитания (Қуат параметрлері) ішінен **Энергосбережение** (Қуат үнемдегіші) параметрін таңдаңыз.
- Пайдаланбаған кезде сымсыз құрылғыларды өшіріңіз.
- USB портына қосылған сыртқы қатты диск сияқты сыртқы қуат көзіне жалғанбаған пайдаланылмайтын сыртқы құрылғыларды ажыратыңыз.
- Пайдаланбаған кез келген сыртқы мультимедиа карталарының жұмысын тоқтатыңыз, оларды өшіріңіз немесе шығарып алыңыз.
- Жұмысыңызды қалдырмас бұрын ұйқы немесе күту күйін қосыңыз (Intel RST мүмкіндігі Setup Utility (BIOS) құралында өшірілген кезде) немесе компьютерді өшіріңіз.

Төмен батарея деңгейлерін анықтау

Компьютердің жалғыз қуат көзі болатын батарея заряды төмен батарея деңгейіне жеткенде, батарея шамы жыпылықтайды.

- АТ адаптері/батарея шамы батареяның төмен немесе өте төмен заряд деңгейіне жеткенін көрсетеді.

– немесе –

- Хабарландыру аймағындағы қуат өлшегіштің белгішесі төмен немесе өте төмен заряд деңгейі туралы хабарландыру береді.

 ЕСКЕРІМ: Қуат өлшегіші туралы қосымша ақпарат алу үшін «Қуат өлшегішін пайдалану» бөлімін қараңыз.

Өте төмен батарея деңгейі кезінде компьютер төмендегі әрекеттерді орындайды:

 ЕСКЕРІМ: Intel Rapid Start Technology (RST) мүмкіндігі зауытта қосылады. Intel RST функциясы ұйқы күйін таңдауға мүмкіндік береді (егер Intel RST мүмкіндігі Setup Utility (BIOS) құралында өшірілмеген болса). Зауытта не батарея қуатымен, не сыртқы қуатпен істеп тұрғанда бос тұрғаннан кейін, не болмаса батареяның заряды тым төмен деңгейге жеткенде күту күйі қосылады.

- Күту күйі қосылған кезде және компьютер қосулы немесе ұйқы күйінде болғанда, компьютер күту күйін іске қосады.
- Күту күйі ажыратылған кезде және компьютер қосулы немесе ұйқы күйінде болғанда, компьютер қысқа уақытқа ұйқы күйіне өтеді және одан кейін өшеді. Барлық сақталмаған ақпарат жоғалады.

Төмен батарея деңгейін шешу

Сыртқы қуат қолданылғанда төмен батарея деңгейін шешу

- Айнымалы ток адаптерін қосыңыз.
- Қосымша қондыру немесе кеңейту құрылғысын жалғаңыз.
- HP компаниясынан қосалқы құрал ретінде сатып алынатын қосымша қуат адаптерін қосыңыз.

Ешқандай қуат көзі болмағанда төмен батарея деңгейін шешу

- Күту күйін қосыңыз.

 ЕСКЕРІМ: Intel Rapid Start Technology (RST) мүмкіндігі зауытта қосылады. Intel RST функциясы ұйқы күйін таңдауға мүмкіндік береді (егер Intel RST мүмкіндігі Setup Utility (BIOS) құралында өшірілмеген болса). Зауытта не батарея қуатымен, не сыртқы қуатпен істеп тұрғанда бос тұрғаннан кейін, не болмаса батареяның заряды тым төмен деңгейге жеткенде күту күйі қосылады.

- Жұмысыңызды сақтап, компьютерді өшіріңіз.

Компьютер күту күйінен шыға алмайтын кезде төмен батарея деңгейін шешу

 ЕСКЕРІМ: Intel Rapid Start Technology (RST) мүмкіндігі зауытта қосылады. Intel RST функциясы ұйқы күйін таңдауға мүмкіндік береді (егер Intel RST мүмкіндігі Setup Utility (BIOS) құралында өшірілмеген болса). Зауытта не батарея қуатымен, не сыртқы қуатпен істеп тұрғанда бос тұрғаннан кейін, не болмаса батареяның заряды тым төмен деңгейге жеткенде күту күйі қосылады.

Күту күйінен шығу үшін компьютерде қажетті қуат жетпеген кезде, осы қадамдарды орындаңыз:

1. Айнымалы ток адаптерін компьютер мен сыртқы қуат көзіне жалғаңыз.
2. Қуат түймешігін басып күту күйінен шығыңыз.

Сыртқы айнымалы ток қуаты көзін пайдалану

Айнымалы ток көзіне қосылу туралы қосымша ақпаратты қораптың ішіндегі *Орнату нұсқаулары* постерінен қараңыз.

Бекітілген АТ адаптері немесе қосымша қондыру/кеңейту құрылғысы арқылы сыртқы АТ қуаты көзіне жалғанған компьютер батарея қуатымен жұмыс істемейді.

⚠ АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Мүмкін сақтық шараларына қатысты мәселелерді болдырмау үшін, компьютермен қамтамасыз етілетін айнымалы ток адаптерін, HP қамтамасыз ететін ауыстырғыш айнымалы ток адаптерін немесе HP компаниясынан сатып алынған айнымалы ток адаптерін ғана пайдаланыңыз.

Төмендегі жағдайлардың кез келгенінде компьютерді сыртқы айнымалы ток қуатына қосыңыз:

⚠ АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Ұшақ бортында болғанда компьютер батареясын зарядтамаңыз.

- Батареяны зарядтағанда немесе тексергенде.
- Жүйелік бағдарламалық құралды орнатқанда немесе өзгерткенде.
- Қосымша сыртқы оптикалық диск жетегін (бөлек сатылады) пайдалану арқылы дискіге ақпарат жазу кезінде
- Сақтық көшірме жасағанда немесе қалпына келтіргенде.

Компьютер сыртқы АТ қуаты көзіне жалғанған кезде:

- Батарея зарядтала бастайды.
- Дисплей жарықтығы жоғарылайды.
- Хабарландыру аймағындағы қуат өлшегішінің көрінісі өзгереді.

Компьютерді сыртқы айнымалы токтан ажыратқанда, төмендегі жағдайлар туындайды:

- Компьютер батарея қуатына көшеді.
- Батареяның қызмет ету мерзімін сақтау үшін, дисплей жарықтығы автоматты түрде азаяды.

Айнымалы ток адаптерінің ақаулықтарын жою

Егер айнымалы ток қуат көзіне жалғанған компьютердің АТ адаптерінде мына жағдайлар орын алса, тұтынушыларды қолдау қызметімен хабарласыңыз:

- Компьютер қосылмайды.
- Дисплей қосылмайды.
- Қуат шамдары жанбайды.

Айнымалы ток адаптерін тексеру:

1. Компьютерді сөндіріңіз.
2. Айнымалы ток адаптерін компьютерге және ауыспалы ток розеткасына жалғаңыз.
3. Компьютерді қосыңыз.
 - Қуат жарықтары *жанса*, айнымалы ток адаптері дұрыс істеп тұр.
 - Қуат жарықтары *өшіп* тұратын болса, айнымалы ток адаптері мен компьютер арасындағы және айнымалы ток адаптері мен розетка арасындағы қосылысты тексеріңіз.
 - Қосылыс орнатылған, ал қуат шамдары *өшіп* тұрса, АТ адаптері істемей тұр, оны ауыстыру қажет.

АТ адаптерінің алмастырылуы туралы ақпарат алу үшін, тұтынушыларға қолдау көрсету қызметіне хабарласыңыз.

HP CoolSense

HP CoolSense компьютердің тұрақты бір орында тұрмағанын автоматты түрде анықтап, бет температурасын қажетті қолайлылық деңгейінде ұстап тұру үшін жұмыс пен желдеткіш параметрлерін реттей бастайды.

HP CoolSense функциясы өшірулі кезде, компьютердің тұрақты орында тұрмағаны анықталмайды, жұмыс пен желдеткіш параметрлері зауыттық күйде сақталады. Нәтижеде, HP CoolSense арқылы реттелетін деңгеймен салыстырғанда компьютердің бет температурасы жоғары болуы мүмкін.

CoolSense өшіру немесе қосу үшін, төмендегі қадамдарды орындаңыз:

1. **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Оборудование и звук** (Жабдық және дыбыс) > **HP CoolSense** тармағын таңдаңыз.
2. **On** (Қосулы) немесе **Off** (Өшірулі) параметрін таңдаңыз.

Бағдарламалық құралдардың мазмұнын жаңарту

Компьютер ұйқы күйінде болған кезде, Intel® Smart Connect технологиясы компьютердің ұйқы күйін тұрақты түрде өшіріп тұрады. Smart Connect көмегімен ашық тұрған бағдарламалардың кейбіреулерінің мазмұндарын жаңартып, ұйқы күйін қайта қосады. Нәтижесінде, ұйқы күйінен шыққаннан соң жұмысыңызға бірден кірісуге болады. Жаңарту файлдары жүктеліп орнатылғанша күтіп отыру қажет емес.

- ▲ Бұл мүмкіндікті өшіруге немесе параметрлерді қолмен реттеуге Intel Smart Connect ашу үшін, **Пуск** (Бастау) > **Все программы** (Барлық бағдарламалар) > **Intel** > **Технология Intel Smart Connect** (Intel Smart Connect технологиясы) тармақтарын таңдаңыз.

Қосымша ақпарат алу және қолдау көрсетілетін бағдарламалардың тізімін көру үшін, бағдарламалық құралдың анықтамасын қараңыз.

Компьютердің жұмысын аяқтау

 ЕСКЕРТУ: Компьютер өшірілген кезде сақталмаған мәліметтер жойылады.

Өшіру пәрмені барлық ашық бағдарламаларды жабады, сондай-ақ амалдық жүйені және дисплей мен компьютерді де өшіреді.

Төмендегі жағдайлардың кез келгенінде компьютерді өшіріңіз:

- USB немесе бейне портына жалғанбайтын сыртқы жабдықты жалғағанда:
- Компьютер ұзақ уақыт бойы пайдаланылмаған немесе сыртқы қуат көзінен ажыратылған кезде.

Компьютерді қуат түймешігі арқылы да өшіруге болатынымен, ұсынылатын үрдіс Windows өшіру пәрменін қолдану болып табылады:

 ЕСКЕРІМ: Компьютер ұйқы немесе күту күйінде болғанда, жұмысты аяқтамас бұрын, ұйқы немесе күту күйінен шығу қажет.

1. Жұмысыңызды сақтап, барлық ашық бағдарламаларды жабыңыз.
2. **Пуск** (Бастау) > **Завершение работы** (Жұмысты аяқтау) тармағын таңдаңыз.

Компьютер жауап бермесе және жұмысты аяқтаудың алдыңғы процедураларын пайдалану мүмкін болмаса, келесі төтенше жағдай процедураларын көрсетілген кезекпен орындап көріңіз:

- **ctrl+alt+delete** пернелер тіркесімін басып, одан кейін экранға шыққан **Выключение** (Өшіру) түймешігін басыңыз.
- Қуат түймешігін кемінде 5 секунд басып тұрыңыз.
- Компьютерді сыртқы қуат көзінен ажыратыңыз.

7 Сыртқы карталар және құрылғылар

Сандық медиа ұясының карталарын пайдалану

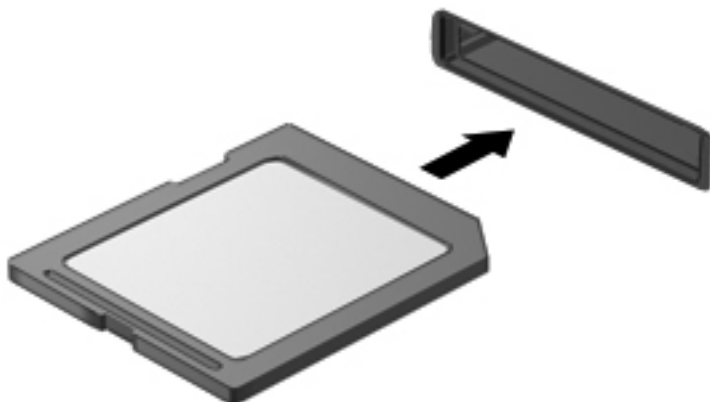
Қосымша сандық карталар деректерді қауіпсіз сақтау мен оларды ыңғайлы түрде ортақ пайдалану мүмкіндігін береді. Бұл карталар әдетте сандық медиамен жабдықталған камераларда, қалта компьютерлерінде және басқа да компьютерлерде қолданылады.

Компьютеріңіз қолдау көрсететін сандық карта пішімдерін анықтау үшін, [Сол жақ 9-бетте](#) бөлімін қараңыз.

Сандық картаны салу

⚠ ЕСКЕРТУ: Сандық карталар қосқышының зақымдануын болдырмау үшін, сандық картаны күштеп енгізбеңіз.

1. Сандық картаны ұстағанда, жапсырмасын жоғары, ал оның қосқыштарын компьютерге қаратыңыз.
2. Картаны сандық медиа ұясына салып, берік орнатылғанша үстінен басыңыз.

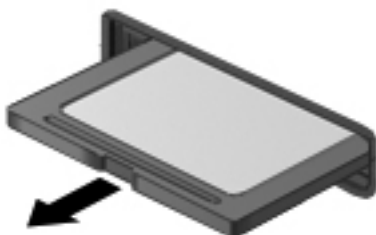

Құрылғы орнатылғанда дыбыс естисіз және параметрлердің мәзірі көрінуі мүмкін.

Сандық картаны шығарып алу

⚠ ЕСКЕРТУ: Ақпараттың жоғалуына немесе жүйенің сигнал қабылдамайтын күйге кіруіне жол бермеу мақсатында, сандық картаны қауіпсіз шығарып алу үшін, төмендегі қадамдарды орындаңыз.

1. Мәліметтеріңізді сақтап, сандық картамен байланысты барлық бағдарламаларды жабыңыз.
2. Хабарландыру аймағындағы тапсырмалар тақтасының оң жақ шетінде орналасқан батарея көрсеткішінің белгішесін басыңыз. Одан кейін экрандағы нұсқауларды орындаңыз.
3. Картаны ұясынан шығарып алыңыз.

📝 ЕСКЕРІМ: Карта шықпаса, оны ұясынан тартып шығарыңыз.

USB құрылғысын пайдалану

Әмбебап сериалды шина (USB) USB пернетақтасы, тінтуір, драйвер, принтер, сканер немесе концентратор сияқты қосымша сыртқы құрылғыны қосуға қолданылатын жабдықтың интерфейсі болып табылады.

Кейбір USB құрылғылары әдетте құрылғымен қоса берілетін қосымша қолдау көрсету бағдарламалық құралын қажет етуі мүмкін. Құрылғыға арналған бағдарламалық құрал туралы қосымша ақпаратты өндірушінің нұсқауларынан қараңыз. Бұл нұсқаулар бағдарламалық құралмен бірге дискіде немесе өндірушінің веб-торабында берілуі мүмкін.

Компьютеріңізде бір USB 2.0 порты және бір USB 3.0 порты бар.

📝 ЕСКЕРІМ: Компьютеріңіздегі бір USB 3.0 порты болуы мүмкін, бұл порт арқылы USB 3.0 құрылғылары қосылады және ол жақсартылған USB қуат өнімділігін қамтамасыз етеді. Сонымен қатар, USB 3.0 порттары USB 1.0 және 2.0 құрылғыларымен сыйысымды.

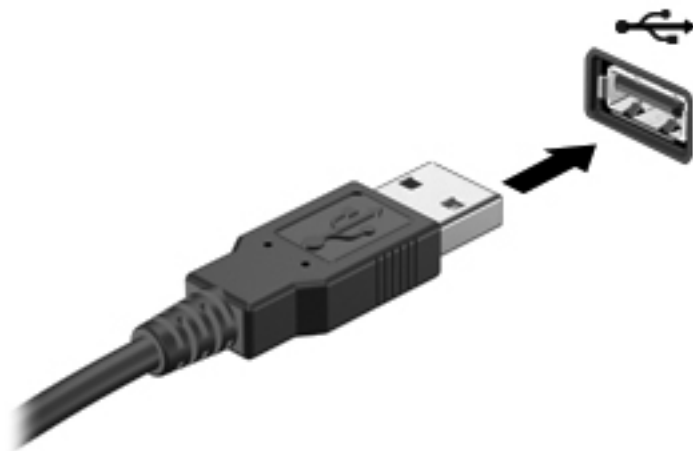
Қосымша қондыру құрылғысы немесе USB концентраторы компьютермен бірге пайдаланылуы мүмкін қосымша USB порттарынмен қамтамасыз етеді.

USB құрылғысын жалғау

⚠ ЕСКЕРТУ: USB қосқышының зақымдануын болдырмау үшін, құрылғыны күштеп жалғамаңыз.

▲ Құрылғының USB кабелін USB портына жалғаңыз.

📝 ЕСКЕРІМ: Компьютердің USB порты осы бөлімдегі суреттегіден сәл өзгешелеу болуы мүмкін.

Құрылғы анықталғанда, дыбыс естіледі.

📝 ЕСКЕРІМ: USB құрылғысы қосылған кезде жүйенің құрылғыны танытқанын көрсету үшін хабарландыру аймағында хабарлама көрсетілуі мүмкін.

USB құрылғысын ажырату

⚠ ЕСКЕРТУ: USB қосқышының зақымдалуын болдырмау үшін, USB құрылғысын ажырату мақсатында кабельден тартпаңыз.

ЕСКЕРТУ: Ақпараттың жоғалуына немесе жүйенің сигнал қабылдамайтын күйге кіруіне жол бермеу мақсатында, USB құрылғысын қауіпсіз шығарып алу үшін, төмендегі қадамдарды орындаңыз.

1. USB құрылғысын шығарып алу үшін ақпаратты сақтап, құрылғыға байланысты бағдарламалардың барлығын жабыңыз.
2. Хабарландыру аймағындағы тапсырмалар тақтасының оң жақ шетінде орналасқан бағдарламалық құралды жою белгішесін басыңыз, одан кейін экрандағы нұсқауларды орындаңыз.
3. Құрылғыны ажыратыңыз.

Қосымша сыртқы құрылғыларды пайдалану

 ЕСКЕРІМ: Керекті бағдарламалық құрал мен диск жетектері туралы ақпарат алу немесе компьютердің порттарын дұрыс қолдану үшін, өндіруші нұсқауларын қараңыз.

Сыртқы құрылғыны компьютерге қосу үшін

 ЕСКЕРТУ: Токқа қосылған құрылғыны жалғағанда, жабдықтың зақымдану қатерін азайту үшін, құрылғының өшірілгендігін және айнымалы ток қуаты сымының ажыратылғандығын тексеріңіз.

1. Құрылғыны компьютерге қосыңыз.
2. Егер токқа қосылған құрылғыны қоссаңыз, құрылғының қуат сымын жерге қосылған айнымалы ток розеткасына жалғаңыз.
3. Құрылғыны қосыңыз.

Қуат көзіне қосылмаған сыртқы құрылғыны ажырату үшін құрылғыны өшіріп, одан кейін оны компьютерден ажыратыңыз. Қуат көзіне қосылған сыртқы құрылғыны ажырату үшін құрылғыны өшіріңіз де, оны компьютерден ажыратыңыз, одан кейін айнымалы ток сымын суырыңыз.

Қосымша сыртқы дискілерді пайдалану

Алынбалы сыртқы дискілер мәліметтерді сақтау және оларға кіруге арналған параметрлер тізімін ұлғайтады. USB жинақтағыш дискісін компьютердегі USB портына жалғау арқылы қосуға болады.

USB дискілерінің мына түрлері бар:

- 1,44-Мбайт дискет жетегі
- Қатты диск модулі (адаптері бар қатты диск)
- Қосымша сыртқы оптикалық диск жетегі (ықшам диск, DVD және Blu-ray) (бөлек сатылады)
- MultiBay құрылғысы

8 Дискілер

Дискілер ұстау

 ЕСКЕРТУ: Дискілер компьютердің әлсіз бөліктері және оларды абайлап ұстау қажет. Сыртқы диск жетектерін ұстамас бұрын келесі ескертулерді қараңыз. Қосымша ескертулер олар қолданылатын үрдістерде қамтылған.

 ЕСКЕРІМ: «Қатты диск» термині осы нұсқаулықта қатты күйдегі дискіні (SSD) білдіреді.

Мына сақтық шараларын орындаңыз:

- Сыртқы қатты дискіге қосылған компьютерді қозғамас бұрын, ұйқы күйін қосып, экранның өшірілуіне мүмкіндік беріңіз немесе сыртқы қатты дискіні дұрыс ажыратыңыз.
- Қосымша сыртқы оптикалық диск жетегі (бөлек сатылады) дискіге жазып жатқанда, ақпаратты теру үшін пернетақтаны пайдаланбаңыз немесе компьютерді жылжытпаңыз. Жазу үрдісі тербеліске сезімтал.
- Батарея жалғыз қуат көзі болса, ақпарат құралдарына жазбастан бұрын, зарядының жеткілікті екенін тексеріңіз.
- Дискжетегін температура жоғары немесе ылғал жерде сақтамаңыз.
- Дискжетегін сұйықтық бар жерде сақтамаңыз. Дискжетегіне тазарту заттарын шашпаңыз.
- Диск жетегімен саяхатқа шықпас бұрын, оны тасымалдау немесе сақтау алдында медиа құралын диск жетегінен шығарыңыз.
- Дискінің магнитті өрістерге қойылмауын қадағалаңыз. Магнитті өрісі бар қауіпсіздік құрылғылары әуежайдағы құрылғылар мен қауіпсіздік бағандарында болады. Жолаушылар жүктерін тексеруге арналған әуежайлардағы белдікті конвейерлер және олар сияқты қауіпсіздік құрылғылары магниттік өрістің орнына рентген сәулелерін қолданады да, дискілерге зиян келтірмейді.

9 Компьютер мен ақпаратты қорғау

Компьютер қауіпсіздігі ақпараттың құпиялылығы, сенімділігі мен қолжетімділігін қорғау үшін өте маңызды. Windows® амалдық жүйесі, HP бағдарламалары, Windows емес (BIOS) құралы және басқа үшінші тарап бағдарламалық құралдары қамтамасыз ететін стандартты қауіпсіздік шешімдері компьютерді вирустар, «құрттар» сияқты түрлі қауіп-қатерлерден және зиян келтіретін код түрлерінен қорғауға көмектесе алады.

МАҢЫЗДЫ АҚПАРАТ: Нұсқаулықтың ішінде сипатталған кейбір мүмкіндіктер компьютеріңізде болмауы мүмкін.

Компьютер қаупі	Қауіпсіздік мүмкіндігі
Компьютерді рұқсатсыз қолдану	<ul style="list-style-type: none">Қосылғанда сұралатын құпиясөз
Компьютерлік вирустар	Вирусқа қарсы бағдарламалық құрал
Деректерге рұқсатсыз кіру	Қалқан бағдарламалық құралы
Setup Utility (BIOS) параметрлеріне және жүйені анықтаудың басқа ақпаратына рұқсатсыз кіру	Әкімші құпиясөзі
Компьютерге төнетін бар немесе келешек қауіптер	Бағдарламалық құрал жаңартулары
Windows пайдаланушы жазбасын рұқсатсыз пайдалану	Пайдаланушы құпиясөзі

Қауіпсіздік бағдарламалық құралының орналасқан жерін табу (тек таңдаулы үлгілерде)

HP Security Assistant (HP қауіпсіздік реттеушісі) қауіпсіздік бағдарламалық құралдарының жинағына жылдам кіруге арналған орталық орнын қамтамасыз етеді. Бұл қолданбалар тапсырмаға сәйкес ұйымдастырылады. «Пуск» (Бастау) мәзірінің «Панель управления» (Басқару тақтасы) пәрмені арқылы әр қолданбаны іздеудің орнына HP Security Assistant (HP қауіпсіздік реттеушісі) бағдарламасы төмендегідей қауіпсіздік тапсырмаларын орындау үшін қолданбаларды пайдалануға мүмкіндік береді:

- Интернет және вирусқа қарсы қауіпсіздігінің параметрлерін орнату
- Файлдардың сақтық көшірмелерін жасау және қалпына келтіру
- Құпиясөздер, пайдаланушы есептік жазбалары мен ата-аналық бақылау элементтерін басқару
- Компьютерге күтім көрсету және HP мен Windows жаңартуларының ең соңғы нұсқаларын орнату

HP Security Assistant (HP қауіпсіздік реттеушісі) бағдарламасын ашу үшін **Пуск** (Бастау) > **Все программы** (Барлық бағдарламалар) > **Безопасность и защита** (Қауіпсіздік және қорғау) > **HP Security Assistant** (HP қауіпсіздік реттеушісі) тармағын таңдаңыз.

Құпиясөздерді пайдалану

Құпия сөз — компьютер ақпаратын қорғау және қауіпсіз түрде онлайн әрекеттер орындау үшін таңдалатын таңбалардың тобы. Бірнеше құпиясөз түрін орнатуға болады. Мысалы, компьютерді бірінші рет орнатқанда оны қорғауға пайдаланушы құпиясөзін орнату сұралады. Құпия сөздер Windows жүйесінің немесе компьютерде алдын ала орнатылған HP Setup Utility (BIOS) утилитасында орнатылады.

Setup Utility (BIOS) мүмкіндігінде де, Windows қауіпсіздік мүмкіндігінде де бір құпия сөзді пайдалануға болады.

Құпия сөздерді жасау және сақтау үшін төмендегі кеңестерді пайдаланыңыз:

- Компьютерге кіруді құлыптау қатерін азайту үшін әр құпия сөзді жазып алып, компьютерден басқа қауіпсіз жерде сақтаңыз. Құпиясөздерді компьютердегі файлда сақтамаңыз.
- Құпия сөздерді жасаған кезде, бағдарлама арқылы орнатылған талаптарды орындаңыз.
- Құпиясөздерді кем дегенде үш ай сайын өзгерткен жөн.
- Өріптер, тыныс белгілері, таңбалар және сандары бар ұзын құпиясөз мінсіз болып табылады.
- Компьютерді қызмет көрсету орталығына жібермес бұрын, құпиялы файлдарды және құпиясөз параметрлерін жойыңыз.

Экранды қорғағыш сияқты Windows құпия сөздері туралы қосымша ақпаратты алу үшін, **Пуск** (Бастау) > **Справка и поддержка** (Анықтама және қолдау) тармақтарын таңдаңыз.

Windows жүйесінде құпиясөздерді орнату

Құпиясөз	Қызмет
Пайдаланушы құпиясөзі	Windows пайдаланушы есептік жазбасына кіруді қорғайды. Оны ұйқы немесе күту күйінен шыққанда енгізу қажет.
Әкімші құпиясөзі	Компьютер мазмұнына әкімші деңгейінде кіруді қорғайды. ЕСКЕРІМ: Осы құпиясөз арқылы Setup Utility (BIOS) мазмұнына кіру мүмкін емес.

Setup Utility (BIOS) ішінде құпиясөздерді орнату

Құпиясөз	Қызмет
Әкімші құпия сөзі*	<ul style="list-style-type: none">Оны Setup Utility (BIOS) құралына кірген сайын енгізу қажет.Әкімші құпия сөзін ұмытып қалған жағдайда, Setup Utility (BIOS) утилитасына кіру мүмкін болмайды. <p>ЕСКЕРІМ: Әкімші құпиясөзін қосылғанда сұралатын құпиясөз орнына қолдануға болады.</p> <p>ЕСКЕРІМ: Әкімші құпиясөзін Windows жүйесіне орнатылған әкімші құпиясөзімен алмастыруға болмайды немесе ол орнатылған, енгізілген, өзгертілген немесе жойылған күйде көрсетіледі.</p> <p>ЕСКЕРІМ: Қосылғанда сұралатын құпиясөз алғаш тексеру кезінде «Press the ESC key for Startup Menu» (Қосылу мәзірін ашу үшін, ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетілгенше енгізілсе, Setup Utility (BIOS) утилитасына кіру үшін әкімші құпиясөзін енгізу керек болады.</p>
Қосылғанда сұралатын құпиясөз*	<ul style="list-style-type: none">Оны компьютерді қосқан не қайта бастаған сайын немесе күту күйінен шыққан сайын енгізу қажет.Қосылғанда сұралатын құпиясөзді ұмытып қалсаңыз, компьютерді қосу немесе қайта қосу және күту күйінен шығу мүмкін болмайды. <p>ЕСКЕРІМ: Әкімші құпиясөзін қосылғанда сұралатын құпиясөз орнына қолдануға болады.</p> <p>ЕСКЕРІМ: Қосылғанда сұралатын құпиясөз орнатылған, енгізілген, өзгертілген немесе жойылған күйде көрсетіледі.</p>

Өкімші құпиясөзін немесе қосылғанда сұралатын құпиясөзді Setup Utility (BIOS) ішінде орнату, өзгерту немесе жою:

1. Setup Utility (BIOS) утилитасын компьютерді қосу немесе өшіріп, қайта қосу арқылы ашыңыз. Экранның төменгі сол бұрышында «Press the ESC key for Startup Menu» (Қосылу мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетіліп тұрғанда, **esc** пернесін басыңыз.
2. Көрсеткі пернелерді басып, экрандағы нұсқауларды орындаңыз. Іске қосу мәзірі көрсетіліп тұрған кезде, **f10** пернесін басыңыз.
3. **Безопасность** (Қауіпсіздік) перменін таңдау үшін көрсеткі пернелерді басып, экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

Өзгертулер компьютер қайта іске қосылған кезде күшіне енеді.

Интернет қауіпсіздігін қамтамасыз ететін бағдарламалық құралын пайдалану

Компьютерді электрондық пошта жіберу, желіге немесе Интернетке қосылу үшін пайдаланған кезде компьютерлік вирустар, тыншық бағдарламалар және басқа да онлайн қауіп-қатерлер компьютеріңізге түсуі мүмкін. Компьютеріңізді қорғау үшін вирусқа қарсы мүмкіндігі және желіаралық қалқаны бар Интернет қауіпсіздігін қамтамасыз ететін бағдарламалық құралының сынақ нұсқасы компьютерде алдын ала орнатылған болуы мүмкін. Жаңа пайда болған вирустардан және басқа қауіпсіздік қатерлерінен уақытымен қорғауды қамтамасыз ету үшін вирусқа қарсы бағдарлама жаңартылып отыруы керек. Компьютерді толығымен қорғау үшін қауіпсіздік бағдарламалық құралының сынақ нұсқасын толық нұсқаға дейін жаңарту немесе таңдауыңыз бойынша бағдарламалық құралды сатып алу ұсынылады.

Вирусқа қарсы бағдарламалық құралды пайдалану

Компьютер вирустары утилиталарды, бағдарламаларды немесе амалдық жүйені өшіріп, олардың қалыпсыз жұмыс істеуіне әкелуі мүмкін. Вирусқа қарсы бағдарламалық құрал вирустардың көбін тауып жоя алады, сондай-ақ, көбінесе олардың келтірген зиян салдарын шешеді.

Компьютер вирустары туралы толық ақпарат алу үшін, «Справка и поддержка» (Анықтама және қолдау) орталығының «Поиск» (Іздеу) жолағына **вирустар** сөзін теріңіз.

Қалқан бағдарламалық құралын пайдалану

Желіаралық қалқан жүйені немесе желіні рұқсатсыз пайдаланудан қорғау үшін жасалған. Желіаралық қалқан компьютерге және/немесе желіге орнатылатын бағдарламалық құрал немесе аппараттық және бағдарламалық құралдың екеуін де қорғайтын шешім болуы мүмкін.

Екі түрлі желіаралық қалқанның ішінен таңдауға болады:

- Хостқа негізделген желіаралық қалқан — тек орнатылған компьютерді қорғайтын бағдарламалық құрал.
- Желіге негізделген желіаралық қалқандар — DSL немесе кабельдік модемнің және үй желісінің арасына орнатылып, желідегі барлық компьютерлерді қорғайды.

Желіаралық қалқан орнатылғаннан соң жүйеге және жүйеден жіберілген барлық деректер тексеріліп пайдаланушы анықтаған қауіпсіздік белгілері бойынша салыстырылады. Осы белгілерге сәйкес келмейтін кез келген деректер құрсауланады.

Бағдарламалық құрал жаңартуларын орнату

Қауіпсіздік мәселелерін шешу және бағдарламалық құрал жұмысын жақсарту үшін, компьютерге орнатылған HP компаниясының, Microsoft Windows амалдық жүйесінің және үшінші тарап бағдарламалық құралдарын үнемі жаңартып жүріңіз.

Windows қауіпсіздік жаңартуларын орнату

Амалдық жүйе үшін жаңартулар және басқа бағдарламалық құрал компьютер зауыттан жіберілгеннен кейін қол жетімді болуы мүмкін. Microsoft® маңызды жаңартулардың бар екені туралы ескертеді. Компьютерді қауіпсіздік бұзудан және компьютер вирустарынан қорғау үшін, ескертулерді алғаннан кейін мүмкіндігінше тез Microsoft компаниясынан барлық маңызды жаңартуларды орнатыңыз.

Компьютерге қол жетімді барлық жаңартулардың орнатылғанын тексеру үшін, осы нұсқауларды орындаңыз:

- Компьютерді орнатқаннан кейін мүмкіндігінше тез Windows Update бағдарламасын іске қосыңыз. **Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Windows Update** тармақтарын таңдаңыз.
- Бұдан кейін Windows Update қызметін ай сайын қосыңыз.
- Windows және басқа Microsoft бағдарламаларының жаңартуларын шығарылған кезде Microsoft веб-торабы, сондай-ақ анықтама және қолдау орталығындағы жаңартулар сілтемесі арқылы алыңыз.

HP компаниясының және үшінші тарап бағдарламалық құралдарының жаңартуларын орнату

HP компаниясы компьютерге бастапқыда орнатылған бағдарламалық құралдар мен драйверлерді үнемі жаңартуға кеңес береді. Ең соңғы нұсқаларды жүктеп алу үшін, <http://www.hp.com/support> торабына өтіңіз. Жаңартулардың бар екені туралы ескертулерді автоматты түрде алу үшін тіркелу қажет.

Компьютер сатып алынғаннан соң үшінші тарап бағдарламалық құралы орнатылған болса, бағдарламалық құралды үнемі жасап жүріңіз. Бағдарламалық құрал компаниялары қауіпсіздік мәселелерін шешу және бағдарламалық құрал жұмысын жақсарту үшін өнімдерге жаңартуларды ұсынады.

Сымсыз желіні қорғау

Сымсыз желіні орнатқан кезде қауіпсіздік функцияларын іске қосыңыз. Толық ақпаратты «Желіге қосылу» тарауының «WLAN желісін қорғау» бөлімінен қараңыз.

Бағдарламалық құрал қолданбаларының және мәліметтеріңіздің сақтық көшірмелерін жасау

Бағдарламалық құрал қолданбаларын және мәліметтеріңізді вирус шабуылы салдарынан немесе бағдарламалық не аппараттық құралдың ақаулығынан жоғалу немесе зақымдау қатерінен қорғау үшін олардың сақтық көшірмелерін үнемі жасап жүріңіз. Қосымша ақпаратты «Сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру» атты тараудан қараңыз.

10 Сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру

Компьютердің ақпаратты қорғауға және қажет болғанда қалпына келтіруге көмектесетін амалдық жүйе және HP компаниясы ұсынған құралдар бар.

Бұл тарауда келесі тақырыптар туралы ақпарат беріледі:

- Қалпына келтіру дискілерінің жинағын немесе қалпына келтіру флэш-жадын жасау (HP Recovery Manager бағдарламалық құралының мүмкіндігі)
- Жүйені қалпына келтіру (қалпына келтіру бөлімінен, дискілерінен немесе флэш-жадынан)
- Ақпараттың сақтық көшірмесін жасау
- Бағдарламаны немесе драйверді қалпына келтіру

Жүйені қалпына келтіру

Қатты дискінің ақаулығы орын алған жағдайда, жүйені зауыттық кескініне қалпына келтіру үшін қалпына келтіру дискілерінің жинағын немесе қалпына келтіру флэш-жадын пайдалану қажет. Теориялық тұрғыдан, HP Recovery Manager құралы бағдарламалық құрал орнатылғаннан кейін бұл дискілерді жасау үшін дереу пайдаланылған.

 ЕСКЕРІМ: «Қатты диск» термині осы нұсқаулықта қатты күйдегі дискіні (SSD) білдіреді

Егер қатты диск ақаулығынан басқа себептермен жүйені бастапқы қалпына келтіру керек болса, бұны қалпына келтіру дискілерін немесе қалпына келтіру флэш-жадын пайдаланбастан, HP қалпына келтіру бөлімі арқылы жасауға болады. Қалпына келтіру дискілерінің бар екенін тексеру үшін, **Пуск** (Бастау) түймешігін басып, **Компьютер** тармағын тінтуірдің оң жақ түймешігімен басыңыз да, **Управление** (Басқару) пәрменін, одан кейін **Управление дисками** (Дисктерді басқару) тармағын таңдаңыз. Егер қалпына келтіру бөлімі бар болса, қалпына келтіру дискісі терезедегі тізімде көрсетіледі.

 ЕСКЕРТУ: HP Recovery Manager (бөлім немесе дискілер/флэш-жад) бағдарламалық құралы зауытта алдын ала орнатылған бағдарламалық құралдарды ғана қалпына келтіреді. Компьютермен берілмеген бағдарламалық құралды қолмен қалпына келтіру керек.

Қалпына келтіру дискілерін жасау

HP компаниясы қатты дискінің ақаулығы орын алған жағдайда немесе компьютерді қалпына келтіру бөлімінің құралдарын пайдалану арқылы қалпына келтіру мүмкін болмаған жағдайда компьютерді бастапқы зауыттық күйіне келтіре алуға сенімді болуыңыз үшін қалпына келтіру дискілерінің жинағын немесе қалпына келтіру флэш-дискісін жасауға кеңес береді. Бұл дискілерді немесе флэш-дискіні компьютердің параметрлерін алғаш орнатқаннан кейін жасаңыз.

 ЕСКЕРІМ: HP Recovery Manager бағдарламалық құралы қалпына келтіру дискілерінің тек бір жинағын немесе бір қалпына келтіру флэш-жадын жасауға мүмкіндік береді. Бұл қалпына келтіру құралдарын қолданғанда сақ болып, оларды қауіпсіз жерде сақтаңыз.

 ЕСКЕРІМ: Қосымша оптикалық дискіні (бөлек сатылады) қалпына келтіру дискілерін жасау үшін пайдалануға немесе компьютерге арналған қалпына келтіру дискілерін HP веб-торабынан сатып алуға болады. Егер сыртқы оптикалық диск жетегі пайдаланылса, ол USB концентраторы сияқты сыртқы құрылғыдағы USB портына емес, компьютердегі USB портына жалғануы тиіс.

Нұсқаулар:

- Сапасы жоғары DVD-R, DVD+R, DVD-R DL немесе DVD+R DL дискілерін сатып алыңыз.

 ЕСКЕРІМ: CD-RW, DVD±RW, қос қабатты DVD±RW дискілері және BD-RE (жазылатын Blu-ray) дискілері сияқты оқу-жазу дискілері Recovery Manager бағдарламалық құралымен үйлеспейді.

- Бұл үрдіс барысында компьютер айнаымалы ток қуат көзіне жалғанған болуы қажет.
- Бір компьютерде қалпына келтіру дискілерінің тек бір жинағын немесе бір қалпына келтіру флэш-дискісін жасауға болады.

 ЕСКЕРІМ: Қалпына келтіру дискілерін жасау кезінде, әрбір дискіні қосымша сыртқы оптикалық диск жетегіне (бөлек сатылады) салмай тұрып нөмірлеңіз.

- Қажет болса, қалпына келтіру дискілерінің немесе қалпына келтіру флэш-дискісінің жасалуы барысында бағдарламадан шығуға болады. HP Recovery Manager бағдарламалық құралын келесі ашқанда, сақтық көшірме жасау процесін жалғастыру ұсынылатын болады.

Қалпына келтіру дискілерінің жинағын немесе қалпына келтіру флэш-дискісін жасау үшін мына қадамдарды орындаңыз:

1. **Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Безопасность и защита (Қауіпсіздік және қорғау) > HP Recovery Manager > HP Recovery Media Creation (HP қалпына келтіру дискісін жасау)** тармақтарын таңдаңыз.
2. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

Жүйені қалпына келтіруді жүзеге асыру

HP Recovery Manager бағдарламалық құралы компьютерді оның бастапқы зауыттық күйіне келтіруге мүмкіндік береді. HP Recovery Manager бағдарламалық құралы қалпына келтіру дискілерінен, қалпына келтіру флэш-жадынан немесе қатты дискідегі арнайы қалпына келтіру бөлімінен жұмыс істейді.

 ЕСКЕРІМ: Егер компьютердің қатты дискісінің ақаулығы орын алса немесе компьютердің жұмыс жасау мәселелерін шешу әрекеттері табыспен аяқталмаса, жүйені қалпына келтіруді орындау қажет. Жүйені қалпына келтіруді компьютер мәселелерін шешудің ең соңғы әрекеті ретінде пайдаланған жөн.

Жүйені қалпына келтіруді жүзеге асыру кезінде келесі мәліметтерді ескеріңіз:

- Сақтық көшірмесі бұрын жасалған жүйені ғана қалпына келтіруге болады. HP компаниясы компьютеріңізді орнатқаннан кейін қалпына келтіру дискілерінің жинағын немесе қалпына келтіру флэш-жадын жасау үшін HP Recovery Manager бағдарламалық құралын пайдалануды ұсынады.
- Windows жүйесінде Жүйені қалпына келтіру сияқты жөндеу мүмкіндіктері бар. Егер бұл мүмкіндіктерді әлі сынап көрмесеңіз, жүйені қалпына келтіру үшін, HP Recovery Manager құралын пайдаланбас бұрын оларды сынап көріңіз.
- HP Recovery Manager бағдарламалық құралы тек зауытта орнатылған бағдарламалық құралдарды қалпына келтіреді. Осы компьютермен қамтамасыз етілмеген бағдарламалық құралдарды өндірушінің веб-торабынан жүктеу немесе қосымша сыртқы оптикалық диск жетегін (бөлек сатылады) пайдалану арқылы өндіруші қамтамасыз еткен дискіден қайта орнату қажет.

Арнаулы қалпына келтіру бөлімін пайдалану

Арнайы қалпына келтіру бөлімін пайдалану кезінде суреттердің, музыканың және басқа да аудио файлдардың, бейнелердің, фильмдердің, жазылған теледидар шоуларының, құжаттардың, электрондық кестелердің, көрмелердің, электрондық пошта хабарларының, Интернеттегі таңдаулы элементтердің және параметрлердің сақтық көшірмесін жасауға болады.

Компьютерді бөлімнен қалпына келтіру үшін төмендегі қадамдарды орындаңыз:

1. HP Recovery Manager бағдарламасын төмендегі жолдармен іске қосыңыз:
 - **Пуск (Бастау) > Все программы (Барлық бағдарламалар) > Безопасность и защита (Қауіпсіздік және қорғау) > HP Recovery Manager > HP Recovery Manager** тармақтарын таңдаңыз.
– немесе –
 - Компьютерді қосыңыз немесе өшіріп, қайта іске қосыңыз және экранның төменгі жағында «Press the ESC key for Startup Menu» (Бастау мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетіліп тұрғанда, **esc** пернесін басыңыз. «F11 (System Recovery)» (F11 (Жүйені қалпына келтіруі)) хабары экранда көрсетілгенде **f11** пернесін басыңыз.
2. **HP Recovery Manager** терезесінде **System Recovery** (Жүйені қалпына келтіру) параметрін таңдаңыз.
3. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

Қалпына келтіру дискілерінен қалпына келтіру

1. Мүмкін болса, барлық жеке файлдардың сақтық көшірмесін жасаңыз.
2. Бірінші қалпына келтіру дискісін қосымша сыртқы оптикалық диск жетегіне (бөлек сатылады) салып, одан кейін компьютерді қайта қосыңыз.

– немесе –

Қалпына келтіру флэш-жадын компьютердің USB портына салып, компьютерді қайта іске қосыңыз.

ЕСКЕРІМ: Компьютер HP Recovery Manager бағдарламалық құралын автоматты түрде қайта қоспаса, компьютердің жүктелу тәртібін өзгерту қажет.

3. Жүйені бастау кезінде **F9** пернесін басыңыз.
4. Сыртқы оптикалық дискіні немесе флэш-дискіні таңдаңыз.
5. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

Компьютердің жүктелу тәртібін өзгерту

Қалпына келтіру дискілерінің жүктелу тәртібін өзгерту үшін төмендегі әрекеттерді орындаңыз:

1. Компьютерді қайта іске қосыңыз.
2. Компьютер қайта іске қосылып жатқанда **esc** пернесін басып, жүктелу параметрлерін ашу үшін **F9** пернесін басыңыз.
3. Жүктелу параметрлері терезесінен **Internal CD/DVD ROM Drive** (Ішкі CD/DVD диск жетегі) тармағын таңдаңыз.

Қалпына келтіру флэш-жадының жүктелу тәртібін өзгерту үшін төмендегі әрекеттерді орындаңыз:

1. Флэш-жадты USB портына жалғаңыз.
2. Компьютерді қайта іске қосыңыз.
3. Компьютер қайта іске қосылып жатқанда **esc** пернесін басып, жүктелу параметрлерін ашу үшін **F9** пернесін басыңыз.
4. Жүктелу параметрлері терезесінен флэш-жадты таңдаңыз.

Мәліметтердің сақтық көшірмесін жасау және қалпына келтіру

Файлдардың сақтық көшірмесін жасау және барлық жаңа бағдарламалық құралдарды қауіпсіз жерде сақтау өте маңызды болып табылады. Жаңа бағдарламалық құралдар және деректер файлдары қосылған сайын, сақтық көшірмелерді жүйелі түрде жасауды жалғастырыңыз.

Жүйенің қаншалықты толық қалпына келтіруін жасау мүмкіндігі сақтық көшірме соңғы рет қашан жасалғанына байланысты болады.

 ЕСКЕРІМ: Ең соңғы сақтық көшірмеден қалпына келтіруді компьютерге вирустық шабуыл жасалған немесе жүйе құрамдас бөліктерінің елеулі ақаулығы орын алған жағдайда жасау қажет. Компьютер мәселелерін шешу үшін, жүйені қалпына келтіруді жасамас бұрын, қалпына келтіру әрекетін жасаған жөн.

Ақпараттың сақтық көшірмесін қосымша сыртқы қатты диск, желілік диск немесе дискілерде жасауға болады. Мына жағдайларда жүйенің сақтық көшірмесін жасаңыз:

- Жүйелі жоспарланған кесте бойынша

 КЕҢЕС: Мәліметтердің сақтық көшірмесін жүйелі түрде жасау үшін еске салғышты орнатыңыз.

- Компьютер жөнделмес немесе қалпына келтірілмес бұрын
- Жабдықты немесе бағдарламалық құралды қоспас немесе өзгертпес бұрын

Нұсқаулар:

- Жүйені бастапқы қалпына келтіру нүктелерін Windows® жүйесін қалпына келтіру мүмкіндігін пайдалану арқылы жасаңыз және оларды қосымша сыртқы оптикалық диск жетегін (бөлек сатылады) пайдалану арқылы оптикалық дискіге немесе сыртқы қатты дискіге жүйелі түрде көшіріңіз. Жүйені бастапқы қалпына келтіру нүктелерін пайдалану туралы қосымша ақпаратты [Windows жүйесін бастапқы қалпына келтіру нүктелерін пайдалану 65-бетте](#) бөлімінен қараңыз.
- Жеке файлдарды құжаттар кітапханасында сақтаңыз да, бұл қалтаның сақтық көшірмесін жүйелі түрде жасаңыз.
- Бейімделген параметрлерді терезеде, құралдар тақтасында немесе мәзір жолында параметрлеріңіздің экран суретін жасау жолымен сақтаңыз. Параметрлерді қалпына келтіру қажет болған кезде, экран суреті уақытыңызды үнемдеуі мүмкін.

Экран суретін жасау үшін, мына әрекеттер орындаңыз:

1. Сақталатын экранды ашыңыз.
2. Экран суретін көшіріңіз:
Тек белсенді терезені көшіріп алу үшін, **alt+prt sc** пернелер тіркесімін басыңыз.
Экранды толық көшіру үшін, **prt sc** пернесін басыңыз.
3. Мәтіндерді өңдеу құжатын ашып, **Правка (Өңдеу) > Вставить (Қою)** пәрменін таңдаңыз. Экран суреті құжатқа қосылады.
4. Құжатты сақтап, басып шығарыңыз.

Windows жүйесінің сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру мүмкіндігін пайдалану

Нұсқаулар:

- Сақтық көшірме жасау үрдісін бастамас бұрын компьютердің айнымалы ток көзіне жалғанғанын тексеріңіз.
- Сақтық көшірме жасау үрдісін аяқтауға қажет уақыт беріңіз. Файлдар өлшемдеріне байланысты оған бір сағаттай уақыт алуы мүмкін.

Сақтық көшірме жасау үшін

1. **Пуск (Бастау) > Панель управления (Басқару тақтасы) > Система и безопасность (Жүйе және қауіпсіздік) > Резервное копирование и восстановление (Сақтық көшірме жасау және қалпына келтіру)** тармақтарын таңдаңыз.
2. Сақтық көшірме жасалуын жоспарлау және жүзеге асыру үшін, экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

ЕСКЕРІМ: Windows® жүйесі компьютердің қауіпсіздігін жақсарту үшін пайдаланушы жазбасын басқару мүмкіндігін қамтиды. Бағдарламалық құралды орнату, утилиталарды іске қосу немесе Windows параметрлерін өзгерту сияқты тапсырмаларды орындау үшін сізден рұқсат немесе құпия сөз сұралуы мүмкін. Қосымша мәлімет алу үшін «Справка и поддержка» (Анықтама және қолдау) тармағын қараңыз.

Windows жүйесін бастапқы қалпына келтіру нүктелерін пайдалану

Жүйені бастапқы қалпына келтіру нүктесі қатты дискінің суретін белгілі бір сәтте сақтауға және атын беруге мүмкіндік береді. Егер енгізілген өзгертулердің күшін болдырмауды қаласаңыз, осы нүктеге дейін қалпына келтіре аласыз.

 ЕСКЕРІМ: Бұрынғы қалпына келтіру нүктелеріне қайтару бастапқы қалпына келтіру нүктесі соңғы рет жасалғаннан бері сақталған деректер файлдарына немесе жасалған электрондық пошта хабарламаларына әсер етпейді.

Сонымен қатар, файлдар мен параметрлерді жоғары деңгейде қорғау үшін бастапқы қалпына келтірудің қосымша нүктелерін жасай аласыз.

Бастапқы қалпына келтіру нүктелерін жасау уақыты

- Бағдарламалық құралды немесе жабдықты қоспас немесе өзгертпес бұрын:
- Мерзімді түрде, компьютер тиімді түрде жұмыс істеп отырған кезде

 ЕСКЕРІМ: Егер жүйені қалпына келтіру нүктесіне қайтарып, одан кейін шешіміңізді өзгертсеңіз, қалпына келтірудің күшін жоюға болады.

Жүйені қалпына келтіру нүктесін жасау

1. **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Система и безопасность** (Жүйе және қауіпсіздік) > **Система** (Жүйе) тармақтарын таңдаңыз.
2. Сол жақ аумақта **Защита системы** (Жүйені қорғау) параметрін таңдаңыз.
3. **Защита системы** (Жүйені қорғау) қойындысын ашыңыз.
4. **Создать** (Жасау) түймешігін басып, экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

Алдыңғы күнге және уақытқа дейін қалпына келтіру

Бастапқы қалпына келтіру нүктесіне (алдыңғы күні мен уақытта жасалған) компьютер тиімді түрде жұмыс істеген кезде қайтару үшін төмендегі қадамдар орындаңыз:

1. **Пуск** (Бастау) > **Панель управления** (Басқару тақтасы) > **Система и безопасность** (Жүйе және қауіпсіздік) > **Система** (Жүйе) тармақтарын таңдаңыз.
2. Сол жақ тақтада **Защита системы** (Жүйені қорғау) тармағын таңдаңыз.
3. **Защита системы** (Жүйені қорғау) қойындысын ашыңыз.
4. **Восстановление системы** (Жүйені қалпына келтіру) түймешігін басыңыз.
5. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

11 Setup Utility (BIOS) және System Diagnostics

Setup Utility (BIOS) утилитасын пайдалану

Setup Utility немесе BIOS (Basic Input/Output System) жүйедегі бүкіл кіріс және шығыс құрылғыларының (мысалы, диск жетектері, монитор, пернетақта, тінтуір және принтер) арасындағы байланысты басқарады. Setup Utility (BIOS) ішінде орнатылған құрылғылардың параметрлері, компьютердің жүктелу реті және жүйе мен кеңейтілген жадтың көлемі қамтылған.

ЕСКЕРІМ: Setup Utility (BIOS) ішінде өзгеріс енгізгенде аса мұқият болыңыз. Қателер компьютердің жұмысына кедергі келтіруі мүмкін.

Setup Utility (BIOS) утилитасын басу

Setup Utility (BIOS) утилитасын қосу үшін, төмендегі қадамдарды орындаңыз:

1. Компьютерді қосыңыз немесе өшіріп, қайта іске қосыңыз және экранның төменгі жағында «Press the ESC key for Startup Menu» (Бастау мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетіліп тұрғанда, **esc** пернесін басыңыз.
2. Setup Utility (BIOS) утилитасына кіру үшін, **f10** пернесін басыңыз.

Setup Utility (BIOS) утилитасының тілін өзгерту

1. Setup Utility (BIOS) утилитасын қосыңыз.
2. **System Configuration** (Жүйе конфигурациясы) > **Language** (Тіл) тармағын таңдау үшін, көрсеткі пернелерін пайдаланыңыз да, **enter** пернесін басыңыз.
3. Тілді таңдау үшін көрсеткі пернелерін пайдаланыңыз да, **enter** пернесін басыңыз.
4. Растау ұсынысы таңдалған тілде көрсетілгенде, **enter** пернесін басыңыз.
5. Өзгерісті сақтау және Setup Utility (BIOS) утилитасынан шығу үшін, көрсеткі пернелері арқылы **Exit** (Шығу) > **Exit Saving Changes** (Өзгерістерді сақтап, шығу) тармағын таңдап, **enter** пернесін басыңыз.

Өзгертулер бірден іске қосылады.

Setup Utility (BIOS) утилитасында жылжу және таңдау

Setup Utility (BIOS) утилитасында жылжу және таңдау үшін, мына қадамдарды орындаңыз:

1. Компьютерді қосыңыз немесе өшіріп, қайта іске қосыңыз және экранның төменгі жағында «Press the ESC key for Startup Menu» (Бастау мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетіліп тұрғанда, **esc** пернесін басыңыз.
 - Мәзір немесе мәзір элементін таңдау үшін, **tab** және пернетақтаның көрсеткі пернелерін пайдаланып, **enter** пернесін басыңыз.
 - Жоғары және төмен жылжу үшін, жоғары көрсеткі пернесін немесе төмен көрсеткі пернесін басыңыз.
 - Ашық тұрған тілқатысу терезесін жабу және басты Setup Utility (BIOS) экранына оралу үшін, **esc** пернесін басыңыз да, экрандағы нұсқауларды орындаңыз.
2. Setup Utility (BIOS) утилитасына кіру үшін, **f10** пернесін басыңыз.

Setup Utility (BIOS) мәзірлерінен шығу үшін, төмендегі әдістердің біреуін таңдаңыз:

- Setup Utility (BIOS) мәзірлерінен өзгерістерді сақтамастан шығу үшін, **esc** пернесін басыңыз да, экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

– немесе –

Көрсеткі пернелердің көмегімен **Exit (Шығу) > Exit Discarding Changes** (Өзгерістерді қабылдамай шығу) тармағын таңдаңыз да, **enter** пернесін басыңыз.

– немесе –

- Өзгерісті сақтап Setup Utility (BIOS) мәзірлерінен шығу үшін, **f10** пернесін басып, экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

– немесе –

Көрсеткі пернелердің көмегімен **Exit (Шығу) > Exit Saving Changes** (Өзгерістерді сақтап шығу) тармағын таңдаңыз да, **enter** пернесін басыңыз.

Өзгертулер компьютер қайта іске қосылған кезде күшіне енеді.

Жүйе ақпаратын көрсету

1. Setup Utility (BIOS) утилитасын қосыңыз.
2. **Main** (Негізгі) мәзірін таңдаңыз. Жүйе уақыты және күн сияқты жүйе ақпаратын және компьютер туралы анықтау ақпаратын көрсетеді.
3. Setup Utility (BIOS) утилитасынан параметрлерді өзгертпестен шығу үшін, көрсеткі пернелері көмегімен **Exit (Шығу) > Exit Discarding Changes** (Өзгерістерді қабылдамай шығу) тармағын таңдап, **enter** пернесін басыңыз.

Setup Utility (BIOS) утилитасында зауыттық параметрлерді қалпына келтіру

ЕСКЕРІМ: Әдепкі параметрлерді қалпына келтіру қатты диск режимін өзгертпейді.

Setup Utility (BIOS) ішіндегі бүкіл параметрлерді зауыттық мәндеріне қайтару үшін, төмендегі қадамдарды орындаңыз:

1. Компьютерді қосыңыз немесе өшіріп, қайта іске қосыңыз және экранның төменгі жағында «Press the ESC key for Startup Menu» (Бастау мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетіліп тұрғанда, **esc** пернесін басыңыз.
2. Setup Utility (BIOS) утилитасына кіру үшін, **f10** пернесін басыңыз.
3. Көрсеткі пернелер көмегімен **Exit** (Шығу) > **Load Setup Defaults** (Әдепкі параметрлерді жүктеу) тармағын таңдаңыз. **enter** пернесін басыңыз.
4. Экрандағы нұсқауларды орындаңыз.
5. Өзгерісті сақтап шығу үшін, **f10** пернесін басып, экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

– немесе –

Көрсеткі пернелердің көмегімен **Exit** (Шығу) > **Exit Saving Changes** (Өзгерістерді сақтап шығу) тармағын таңдаңыз да, **enter** пернесін басыңыз.

Өзгертулер компьютер қайта іске қосылған кезде күшіне енеді.

ЕСКЕРІМ: Құпия сөз, қауіпсіздік және тіл параметрлері зауыттың әдепкі параметрлерін сақтағанда өзгертілмейді.

Setup Utility (BIOS) утилитасынан шығу

- Setup Utility (BIOS) утилитасынан шығу және ағымдағы сессияның өзгерістерін сақтау:
Setup Utility (BIOS) мәзірлері көрінбейтін болса, мәзір көрінісіне қайту үшін, **esc** пернесін басыңыз. Одан кейін, көрсеткі пернелердің көмегімен **Exit** (Шығу) > **Exit Saving Changes** (Өзгерістерді сақтап шығу) тармағын таңдаңыз да, **enter** пернесін басыңыз.
- Setup Utility (BIOS) утилитасынан ағымдағы сессияның өзгерістерін сақтамай шығу:
Setup Utility (BIOS) мәзірлері көрінбейтін болса, мәзір көрінісіне қайту үшін, **esc** пернесін басыңыз. Одан кейін, көрсеткі пернелердің көмегімен **Exit** (Шығу) > **Exit Discarding Changes** (Өзгерістерді қабылдамай шығу) тармағын таңдаңыз да, **enter** пернесін басыңыз.

BIOS нұсқасын жаңарту

BIOS жүйесінің жаңартылған нұсқалары HP веб-торабында болуы мүмкін.

BIOS жүйесінің жаңарту файлдарының көбі HP веб-торабында *SoftPaq* деп аталатын қысылған файлдарына салынған.

Кейбір жүктелетін бумалардың құрамында файлды орнату және ақаулықтарды жою туралы ақпаратты қамтитын *Readme.txt* файлы бар.

BIOS нұсқасын анықтау

Қолданыстағы BIOS жаңартуларының компьютерде қазір орнатылғандарынан кейінірек BIOS нұсқаларын қамтитын анықтау үшін, қазір орнатылған BIOS жүйесінің нұсқасын білу қажет.

BIOS нұсқасының ақпаратын (*ROM деректері* және *BIOS жүйесі* деп те аталады) **fn+esc** пернелер тіркесімін басып (Windows жүйесінде болған жағдайда) немесе Setup Utility (BIOS) утилитасын пайдаланып көрсетуге болады.

1. Setup Utility (BIOS) утилитасын қосыңыз.
2. Көрсеткі пернелердің көмегімен **Main** (Негізгі) тармағын таңдаңыз. **enter** пернесін басыңыз.
3. Setup Utility (BIOS) утилитасынан параметрлерді өзгертпестен шығу үшін, көрсеткі пернелерінің көмегімен **Exit** (Шығу) > **Exit Discarding Changes** (Өзгерістерді қабылдамай шығу) тармағын таңдап, **enter** пернесін басыңыз.

BIOS жаңартуын жүктеп алу

 ЕСКЕРТУ: Компьютерге зақым келтірмеу немесе сәтсіз орнатуды болдырмау үшін BIOS жаңарту файлын компьютер айнымалы ток адаптері арқылы сенімді сыртқы қуат көзіне қосылған кезде ғана жүктеп алыңыз және орнатыңыз. Компьютер батарея қуатымен жұмыс істеп тұрғанда, қосымша жалғау құрылғысына жалғанғанда немесе қосымша қуат көзіне қосулы болғанда, BIOS жаңартуын жүктеп алмаңыз немесе орнатпаңыз. Жүктеп алу және орнату барысында мына нұсқауларды орындаңыз:

Компьютерді айнымалы ток көзінен ажыратқан кезде қуат сымын тартпаңыз.

Компьютердің жұмысын аяқтамаңыз немесе компьютерді ұйқы немесе күту күйіне ауыстырып қоспаңыз.

Құрылғылар, кабельдер немесе шнурды жалғамаңыз, ажыратпаңыз немесе қоспаңыз.

1. **Пуск** (Бастау) > **Справка и поддержка** (Анықтама және қолдау) > **Maintain** (Қалдыру) тармағын таңдаңыз.
2. **Refresh** (Жаңарту) пәрменін таңдаңыз.
3. Компьютерде орнатылған нұсқаны анықтап, жүктеп алынатын BIOS жаңарту файлдарына қол жеткізу үшін экрандағы нұсқауларды орындаңыз.
4. Жүктеу аймағында мына қадамдарды орындаңыз:
 - a. BIOS жаңартуының қазір компьютерде орнатылған BIOS нұсқасынан кейінгі екенін анықтаңыз. Басқа кодтың күні, атауы немесе қосымша ақпаратын жазып алыңыз. Бұл ақпарат жаңарту файлы қатты дискіге жүктелгеннен кейін оны табу үшін қажет болуы мүмкін.
 - ә. Таңдауыңызды қатты дискіге жүктеп алу үшін экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

BIOS жаңартуы жүктеліп алатын қатты дискідегі орынға жолды жазып алыңыз. Сіз жаңартуды орнатуға дайын болғаныңызда бұл жол бойынша файлды табасыз.

 ЕСКЕРІМ: Егер компьютер желіге қосылған болса, бағдарламалардың жаңартуларын, әсіресе жүйенің BIOS жаңартуларын орнатпас бұрын желілік әкімшімен байланысыңыз.

BIOS нұсқасын орнату іс реттері әртүрлі екен. Жүктеп алу үрдісі аяқталғаннан кейін экранда көрсетілетін нұсқауларды орындаңыз. Нұсқаулар экранға шығарылмаған жағдайда мына қадамдарды орындаңыз:

1. **Пуск (Бастау) > Компьютер** тармақтарын таңдап Windows Explorer бағдарламасын ашыңыз.
2. Тағайындалған қатты дискіні екі рет нұқыңыз. Әдетте жергілікті диск (C:) тағайындалған қатты диск болып табылады.
3. Бұрын жазылған қатты дискіге жол бойынша жаңарту файлы орналасқан қатты дискідегі қалтаны тауып ашыңыз.
4. .exe кеңейтімі бар файлды екі рет басыңыз (мысалы, *файл атауы.exe*).
BIOS орнатылуы басталады.
5. Экрандағы нұсқауларды орындау арқылы орнатуды аяқтаңыз.

ЕСКЕРІМ: Орнату сәтті аяқталды сияқты хабар экранға шығарылғаннан кейін жүктелген файлды қатты дискіден жоюға болады.

System Diagnostics пайдалану

System Diagnostics (Жүйе диагностикасы) компьютер жабдықтарының дұрыс істеп-істемейтінін тексеру мақсатында диагностикалық сынақтарды жүргізуге мүмкіндік береді. Компьютердің түріне қарай, System Diagnostics ішінде төмендегі диагностикалық сынақтарды жүргізу мүмкін:

- Іске қосылу сынағы — бұл сынақ компьютерді бастауға талап етілетін оның негізгі бөліктерін талдайды.
- Байқау сынағы — бұл сынақ іске қосылу сынағын қайта орындайды және іске қосылу сынағы барысында анықталмаған оқтын-оқтын мәселелер бар-жоғын тексереді.
- Қатты диск сынағы — бұл сынақ қатты дискінің физикалық жағдайын, одан кейін қатты дискінің әр бөліміндегі деректердің барлығын тексереді. Егер тексеру барысында бөлімнің зақымданғаны анықталса, деректер дұрыс бөлімге жылжытылады.
- Батарея сынағы — бұл сынақ батареяның жағдайын анықтайды. Егер батарея сынақтан өтпесе, тұтынушыларға қолдау көрсету орталығына мәселені хабарлаңыз.

Жүйе ақпараты мен қателер журналдарын System Diagnostics терезесінде қарап шығуға болады.

System Diagnostics құралын бастау:

1. Компьютерді қосыңыз немесе қайта бастаңыз. Экранның төменгі сол бұрышында «Press the ESC key for Startup Menu» (Қосылу мәзірін ашу үшін ESC пернесін басыңыз) хабары көрсетіліп тұрғанда, **esc** пернесін басыңыз. Іске қосу мәзірі көрсетілген кезде, **f2** пернесін басыңыз.
2. Орындалатын диагностикалық сынақты таңдаңыз және экрандағы нұсқауларды орындаңыз.

ЕСКЕРІМ: Егер орындалып тұрған диагностикалық сынақты тоқтату қажет болса, **esc** пернесін басыңыз.

а Ақаулықтарды жою және қолдау көрсету

Ақаулықтарды жою

Компьютер қосылмайды

Егер компьютер қуат түймешігін басқан кезде қосылмаса, төмендегі ұсыныстар компьютердің неліктен қосылмай тұрғандығын анықтауға көмектесуі мүмкін:

- Егер компьютер розеткаға қосылған болса, розеткаға ток келіп тұрғанын тексеру үшін басқа электр құрылғысын қосыңыз.

ЕСКЕРІМ: Осы компьютермен бірге берілген немесе осы компьютер үшін HP компаниясы ұсынған айнымалы ток адаптерін ғана пайдаланыңыз.

- Егер компьютер батарея қуатымен жұмыс істейтін болса немесе розеткаға емес, басқа сыртқы қуат көзіне қосылған болса, компьютерді розеткаға айнымалы ток адаптері арқылы қосыңыз. Қуат сымы мен айнымалы ток адаптерінің қауіпсіз жалғанғанын тексеріңіз.

Компьютердің экраны бос

Егер экран бос, бірақ компьютер қосылып, қуат шамы жанып тұрса, компьютер бейнені экраннан көрсететін етіп реттелмеген болуы мүмкін. Суретті компьютер экранына жіберу үшін **f4** әрекет пернесін басыңыз.

Бағдарламалық құрал дұрыс жұмыс істемей тұр

Бағдарламалық құрал жауап қайтармаса немесе қалыптан тыс жауап қайтарса, төмендегі ұсыныстарды орындаңыз:

- Компьютерді қайта іске қосу үшін, **Пуск (Бастау) > Завершение работы (Жұмысты аяқтау) > Перезагрузка (Қайта бастау)** тармақтарын таңдаңыз.

Егер осылай компьютерді қайта іске қосу мүмкін болмаса, [Компьютер қосұлы, бірақ жауап бермейді 72-бетте](#) атты келесі бөлімді қараңыз.

- Вирустарды тексеруді іске қосыңыз. Компьютердегі вирусқа қарсы құралдарды пайдалану туралы ақпаратты [Компьютер мен ақпаратты қорғау 50-бетте](#) бөлімінен қараңыз.

Компьютер қосулы, бірақ жауап бермейді

Егер компьютер қосылып тұрғанда бағдарламалық құрал немесе пернетақта пәрмендеріне жауап бермесе, апаттық өшіру іс ретін берілген тәртіппен орындаңыз:

 ЕСКЕРТУ: Апаттық өшіру іс реті орындалғанда, сақталмаған ақпарат жойылып кетеді.

- **ctrl+alt+delete** пернелер тіркесімін басып, **Питание** (Қуат) түймешігін басыңыз.
- Қуат түймешігін кемінде 5 секунд басып тұрыңыз.

Компьютер әдеттен тыс қызып кетеді

Пайдалану барысында компьютерге қол тигізгенде оның жылы болуы қалыпты болып табылады. Егер *әдеттегіден тыс* ыстық болса, желдеткіш саңылауы жабылып қалған болуы мүмкін. Егер компьютер қатты қызып кетті деп ойласаңыз, оны бөлме температурасына дейін суытып алыңыз. Компьютерді пайдалану барысында барлық желдеткіштің ашық тұрғанын тексеріңіз.

 АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Қызып кетумен байланысты зақымдарды немесе компьютердің қатты қызып кету жағдайын азайту үшін компьютерді тізеңізге қоймаңыз немесе компьютердің ауа желдеткішін бітемеңіз. Компьютерді тек қатты, тегіс беттің үстіне қойып пайдаланыңыз. Қасында тұрған қосымша принтер сияқты қатты беттің немесе жастық, кілем немесе мата сияқты жұмсақ беттің ауа ағынын бөгеуіне жол бермеңіз. Сонымен қатар, жұмыс кезінде айнымалы ток адаптерінің теріге немесе жастық, кілем немесе мата сияқты жұмсақ бетке тимеуін қадағалаңыз. Компьютер және айнымалы ток адаптері Ақпараттық технология жабдығы қауіпсіздігінің халықаралық стандарты (IEC 60950) арқылы белгіленетін пайдаланушыға рұқсат етілген бет температурасына сай келеді.

 ЕСКЕРІМ: Компьютердегі желдеткіш компьютердің ішкі бөліктерін салқындату және қызып кетудің алдын алу үшін, автоматты түрде қосылады. Жұмыс барысында желдеткіштің қосылып-өшірілуі қалыпты жағдай болып табылады.

Сыртқы құрылғы жұмыс істемейді

Егер сыртқы құрылғы ойдағыдай жұмыс істемесе, төмендегі әрекеттерді орындаңыз.

- Құрылғыны өндірушінің нұсқауларына сәйкес қосыңыз.
- Құрылғының барлық сымдары қауіпсіз жалғанып тұрғанын тексеріңіз.
- Құрылғыға электр қуатының келіп тұрғанын тексеріңіз.
- Құрылғының, әсіресе, ескі нұсқа болса, амалдық жүйемен үйлесімдігін тексеріңіз.
- Дұрыс және жаңартылған драйверлердің орнатылғанын тексеріңіз.

Сымсыз желі байланысы жұмыс істемейді

Егер сымсыз желі байланысы ойдағыдай жұмыс істемесе, төмендегі қадамдарды орындаңыз:

- Компьютердегі сымсыз байланыс күйінің шамы қосулы (ақ) тұрғанын тексеріңіз. Егер сымсыз байланыс шамы өшірілген болса, оны қосу үшін **f12** әрекет пернесін басыңыз.
- Құрылғының сымсыз антеннасы ештеңемен жабылып қалмағанын тексеріңіз.
- Кабель немесе DSL модемінің және оның қуат сымының дұрыс жалғанып, шамдардың жанып тұрғанын тексеріңіз.
- Сымсыз маршрутизатордың қуат адаптеріне, кабельге немесе DSL модеміне дұрыс жалғанып, шамдардың жанып тұрғанын тексеріңіз.
- Барлық кабельдерді ажыратып, қайта жалғаңыз да, қуатты өшіріп, қайта қосыңыз.

ЕСКЕРІМ: Сымсыз технология жөнінде қосымша ақпарат алу үшін, анықтама және қолдау ішіндегі қатысты анықтама бөлімдері мен веб-тораптар сілтемесін қараңыз.

Тұтынушыларға қолдау көрсету қызметімен байланысу

Осы пайдаланушы нұсқаулығындағы немесе Анықтама және қолдау бөлімдеріндегі ақпарат сұрақтарыңызға жауап бермесе, тұтынушыларды қолдау орталығына хабарласуға болады:

<http://www.hp.com/go/contactHP>

ЕСКЕРІМ: Дүние жүзіндегі қолдау үшін беттің сол жағындағы **HP компаниясымен дүние жүзінде байланысу** сілтемесін таңдаңыз немесе http://welcome.hp.com/country/us/en/wwcontact_us.html веб-торабына өтіңіз.

Сіз орналасқан орында мыналарды таңдай аласыз:

- HP компаниясының маманымен интернет арқылы чат сеансын жүргізу.

ЕСКЕРІМ: Техникалық қолдау қызметінің белгілі бір тілдегі сөйлесу құралы жұмыс істемеген кезде оны ағылшын тілінде пайдалануға болады.

- Тұтынушыларды қолдау орталығына электрондық хат жіберу.
- Тұтынушыларды қолдау орталығының ғаламдық телефон нөмірлерін табу.
- HP компаниясының қызметтік орталығын табу.

ә Компьютерді тазалау

Дисплейді тазалау

Дисплейді *спирті жоқ* әйнек тазалағышқа суланған жұмсақ түксіз матамен абайлап сүртіңіз. Дисплейді жаппас бұрын оның құрғақ болғандығына көз жеткізіңіз.

Құрылғының жақтары мен қақпағын тазалау

Құрылғының жақтары мен қақпағын тазалау және зарарсыздандыру үшін, *спирті жоқ* әйнек тазалағышқа суланған жұмсақ микроталшық матаны, майы жоқ электр зарядын жібермейтін матаны (мысалы, күдері) немесе бір рет пайдаланылатын зарарсыздандырғыш майлықты пайдаланыңыз.

ЕСКЕРІМ: Компьютердің қақпағынан кір және қалдықтарды тазалау кезінде шеңбер бойынша жылжытыңыз.

Сенсорлы тақта мен пернетақтаны тазалау

ЕСКЕРТУ: Сенсорлы тақта мен пернетақтаны тазалау кезінде сұйықтықтың пернелер астына түспейтініне көз жеткізіңіз. Бұл ішкі бөліктердің зақым алуына әкелуі мүмкін.

- Сенсорлы тақта мен пернетақтаны тазалау және зарарсыздандыру үшін, *спирті жоқ* әйнек тазалағышқа суланған жұмсақ микроталшық матаны, майы жоқ электр зарядын жібермейтін матаны (мысалы, күдері) немесе бір рет пайдаланылатын зарарсыздандырғыш майлықты пайдаланыңыз.
- Пернелердің жабысуын болдырмау және пернелердің астында орналасқан шаңды, түктерді және қалдықтарды тазалау үшін қысылған ауамен пернетақтаны үріңіз.

АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Ішкі бөлшектерінен ток соғуды болдырмай немесе ішкі бөліктеріне зақым келтірмей тазалау үшін шаңсорғышты қолданбаңыз. Шаңсорғышты қолданғанда пернетақта бетіне тұрмыстық қалдықтар жиналып қалуы мүмкін.

6 Компьютерді сапарға алып шығу

Ең жақсы нәтижеге қол жеткізу үшін саяхаттау кезінде компьютерді тасымалдау жөніндегі мына кеңестерді орындаңыз:

- Компьютерді саяхаттауға немесе тасымалдауға дайындау:
 - Ақпараттың сақтық көшірмесін жасаңыз.
 - Барлық дискілерді және сандық карталар сияқты барлық сыртқы медиа карталарды шығарыңыз.

⚠ ЕСКЕРТУ: Компьютерге, дискіге зақым келу немесе ақпараттардың жоғалу қаупін азайту үшін, дискімен тасымалдау, сақтау немесе сапарға шығу алдында, медианы диск жетегінен алып тастаңыз.

- Барлық сыртқы құрылғыларды өшіріп, ажыратыңыз.
 - Компьютерді сөндіріңіз.
- Ақпараттың сақтық көшірмесін бірге алып жүріңіз. Барлық сақтық көшірмелерді компьютерден бөлек ұстаңыз.
- Ұшақпен саяхаттау кезінде компьютерді қол жүгі ретінде алып жүріңіз; оны жүк бөлімінде тасымалдауға болмайды.

⚠ ЕСКЕРТУ: Дискінің магнитті өрістерге қойылмауын қадағалаңыз. Магнитті өрісі бар қауіпсіздік құрылғылары әуежайдағы құрылғылар мен қауіпсіздік бағандарында болады. Жолаушылар жүктерін тексеруге арналған әуежайлардағы белдікті конвейерлер және олар сияқты қауіпсіздік құрылғылары магниттік өрістің орнына рентген сәулелерін қолданады да, дискілерге зиян келтірмейді.

- Әуе сапары кезінде компьютер қолдануға рұқсат беру әуе компаниясының құзырында. Ұшу кезінде компьютерді қолдану үшін, алдын ала әуе компаниясынан рұқсат алыңыз.
- Егер компьютерді тасымалдайтын болсаңыз, тиісті қорғаныш орамы мен «FRAGILE» («Тез сынғыш») деген ескертпесі бар жапсырманы қолданыңыз.
- Егер компьютерде, мысалы, 802.11b/g, GSM (ұялы байланыстың ғаламдық жүйесі), немесе GPRS (деректерді пакеттеп тасымалдау) құрылғысы сияқты сымсыз құрылғы немесе ұялы телефон орнатылған болса, бұл құрылғылардың кейбір орталарда тыйым салынатындығын ескеріңіз. Ұшақтарда, ауруханаларда, жарылғыш заттардың жанында

және қауіпті орталарда осындай шектеулер болуы мүмкін. Егер белгілі бір құрылғыны қолдану бойынша саясатты нақты білмесеңіз, оны қолданудан бұрын рұқсат сұраңыз.

- Егер халықаралық сапарларға шығатын болсаңыз, мына ұсыныстарды орындаңыз:
 - Өзіңіз баратын әрбір елдің немесе аймақтың компьютерге қатысты кедендік ережелерін тексеріңіз.
 - Компьютерді қолдануды жоспарлайтын әрбір орындағы қуат сымы мен адаптері бойынша қойылатын талаптарды тексеріңіз. Кернеу, жиілік және қосу параметрлері әртүрлі болуы мүмкін.

⚠ АБАЙ БОЛЫҢЫЗ! Ток соғуы, өрт шығуы немесе жабдықтың зақымдануы сияқты қауіпті азайту үшін, компьютерді керек-жарақтарға арналып сатылатын кернеуді түрлендіру жинағы арқылы қоспаңыз.

в Бағдарламалар мен драйверлерді жаңарту

HP компаниясы бағдарламалар мен драйверлерді жүйелі түрде соңғы нұсқаларға жаңартуды ұсынады. Ең соңғы нұсқаларды жүктеп алу үшін, <http://www.hp.com/support> торабына өтіңіз. Жаңартулардың бар екені туралы ескертулерді автоматты түрде алу үшін тіркелу қажет.

г Электростатикалық разряд

Электростатикалық ток соғу екі зат қатынасқа түскен кезде статикалық электр тогының босатылуы, мысалы, кілем үстінде тұрып есіктің темір тұтқасын ұстағаннан болатын ток соғу.

Саусақтар немесе басқа электростатикалық разряд өткізгіштерінен шығатын статикалық электр қуатының разряды электрондық бөліктерге зақым келтіруі мүмкін. Компьютерге зақым келтіру қаупін, диск жетегіне зақым келтіруді немесе ақпараттың жоғалуын азайту үшін, осы сақтық шараларын сақтаңыз:

- Егер алып тастау немесе орнату нұсқауларында компьютерді қуат көзінен ажырату ұсынылса, жерге дұрыс қосылғаннан кейін құрылғыны қуат көзінен ажыратыңыз.
- Бөліктерді орнатуға дайын болғанша оларды электростатикалық разрядтан өтпейтін контейнерлерде сақтаңыз.
- Істікшелер, контактілер және қосылатын ұштарға тимеңіз. Электрондық бөліктерді қолмен мүмкіндігінше аз уақыт ұстаңыз.
- Магниттік емес аспаптарды пайдаланыңыз.
- Дискіні қолданбас бұрын оның боялмаған метал бетіне саусағыңызды тигізу арқылы статикалық электр қуатын төмендетіңіз.

Егер статикалық электр қуаты туралы қосымша ақпарат немесе бөліктерді алып тастау не орнату кезінде көмек қажет болса, тұтынушыларға қолдау көрсету қызметімен хабарласыңыз.

Ғ Техникалық сипаттамасы

Тұтынылатын қуат

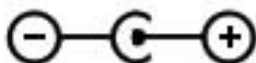
Егер сіз компьютерді алып, халықаралық саяхат жасауды жоспарласаңыз, осы бөлімде берілген қуат туралы ақпарат пайдалы болуы мүмкін.

Компьютер айнымалы немесе тұрақты ток көзінен келетін тұрақты ток арқылы жұмыс істейді. Айнымалы ток көзі 100–240 В, 50–60 Гц шамасында болуы керек. Компьютер бөлек тұрақты ток көзінен жұмыс жасаса да, ол тек HP компаниясы берген және осы компьютерге қолдану үшін ұсынған айнымалы ток адаптері немесе тұрақты ток көзіне қосылуы керек.

Компьютерді төмендегі техникалық параметрлер ішінде тұрақты ток қуат көзі арқылы қуатпен қамтамасыз етуге болады.

Тұтынылатын қуат	Мөлшер
Жұмыс кернеуі және тогы	18,5 В (тұрақты ток) болғанда 3,5 А - 65 Вт

Сыртқы HP қуат блогының тұрақты ток ашасы

ЕСКЕРІМ: Бұл құрылғы Норвегиядағы фазааралық кернеуінің орташа квадраттық мәні 240 В-тан аспайтын ақпараттық технологиялар электр жүйелеріне арналған.

ЕСКЕРІМ: Компьютердің жұмыс кернеуі мен тогы туралы ақпаратты жүйенің нормативтік жапсырмасынан табуға болады.

Жұмыс ортасы

Фактор	Метрикалық өлшемдер жүйесі	АҚШ-та пайдаланылатын өлшемдер жүйесі
Температура		
Пайдалануға болатын	5 - 35°C	41 - 95°F
Жұмыссыз режимде	-20 мен 60°C арасында	-4 пен 140°F арасында
Салыстырмалы ылғалдылық (конденсанцияланбайтын)		
Пайдалануға болатын	10 - 90%	10 - 90%
Жұмыссыз режимде	5 - 95%	5 - 95%
Ең жоғары биіктік (қысымсыз)		
Пайдалануға болатын	-15 м мен 3048 м арасында	-50 фут пен 10000 фут арасында
Жұмыссыз режимде	-15 м мен 12192 м арасында	-50 мен 40000 фут арасында

Индекс

А

- ақаулықтарды жою
 - бағдарламалық құрал дұрыс жұмыс істемей тұр 71
 - компьютер әдеттен тыс қызып кетеді 72
 - компьютердің экраны бос 71
 - компьютер қосулы, бірақ жауап бермейді 72
 - Компьютер қосылмайды 71
 - сымсыз желіге қосылу 73
 - сыртқы құрылғылар 72
 - ақаулықтарды жою және қолдау көрсету 71
 - амалдық жүйе
 - Microsoft түпнұсқалық туралы куәлігінің жапсырмасы 14
 - Өнім кілті 14
 - амалдық жүйе басқару элементтері 18
 - аудио кіріс (микрофон) ұясы, анықтау 8
 - аудио параметрлерін HDMI үшін реттеу 35
 - аудио функциялары, тексеру 32
 - аудио функцияларын тексеру 32
 - аудио шығыс (құлаққап) ұясы, анықтау 8
- ## Ә
- әрекеттер пернелері
 - алдыңғы жолшық немесе бөлім 29
 - Анықтама және қолдау орталығы 29
 - анықтау 7
 - дыбыс деңгейі 32

- дыбыс деңгейін арттыру 30
- дыбысты өшіру 30
- келесі жолшық немесе бөлім 29
- ойнату, кідірту, жалғастыру 29
- пернетақтаның артқы жарықтандыруы 29
- сымсыз байланыс 30
- төменгі дыбыс деңгейі 30
- экран жарықтығын азайту 29
- экран жарықтығын арттыру 29
- экран кескінін ауыстыру 29
- әуежай қауіпсіздік құрылғылары 49

Б

- бағдарламалық құрал
 - HP Connection Manager 18
- бағдарламалық құрал жаңартулары, орнату 55
- бар сымсыз желі, қосылу 19
- бар сымсыз желіге қосылу 19
- басқа желіге роуминг 21
- бастапқы қалпына келтіру нүктелері 65
- батарея
 - батареяның төмен деңгейлері 40
 - зарядтың бітуі 40
- батарея ақпараты, табу 40
- батарея қуаты 40
- батареяның төмен деңгейі 40
- батарея шамы 9
- белгішелер
 - желі 17
 - сымсыз байланыс 17

Бөліктер

- артқы жағы 12
- астыңғы 13
- дисплей 11
- жоғарғы жағы 4
- оң жағы 8
- сол жақ 9

В

- веб-камера 33
- веб-камера, анықтау 5
- веб-камера шамы, анықтау 5
- вирусқа қарсы бағдарламалық құрал 53

Г

- гарнитура (аудио шығыс) ұясы 8

Д

- диск шамы 10
- дискілер
 - қатты 48
 - қолдану 49
 - қосымша сыртқы оптикалық 48
 - сыртқы 48
- дыбыс деңгейі
 - пернелер 32
 - реттеу 32
 - түймешіктер 32
- дыбысты өшіру шамы, анықтау 5

Ж

- жапсырмалар
 - Bluetooth 14
 - Microsoft түпнұсқалық туралы куәлігі 14

- WLAN 14
 - нормативтік 14
 - сериялық нөмір 14
 - сымсыз куәлік 14
- жауапсыз жүйе 44
- желдеткіштер, анықтау 12, 13
- желіаралық қалқан
 - бағдарламалық құралы 21, 54
- желі белгішесі 17
- желілік кабель, қосылу 23
- желі ұясы, анықтау 9
- жергілікті желі (LAN)
 - кабельді қосу 23
 - қажетті кабель 23
- жұмыс ортасы 80
- жұмысты аяқтау 44
- жүйе ақпараты, көрсету 67
- жүйе ақпаратының жылдам пернесі 30
- жүйені бастапқы қалпына келтіруді пайдалану 65
- жүйені бастапқы қалпына келтіру нүктелері 65
- жүйені қалпына келтіру 60
- жылдам пернелер
 - жүйе ақпаратын көрсету 30
 - пайдалану 30
 - сипаттама 30
- И**
 - Интернет байланысын орнатқыш 20
 - Интернет қауіпсіздігін қамтамасыз ететін бағдарламалық құралы 53
 - Интернет провайдері, пайдалану 16
- К**
 - кабельдер
 - USB 47
 - компьютер, сапарға шығу 75
 - компьютерді қорғау 74
 - компьютерді өшіру 44
 - компьютерді сапарға алып шығу 14, 75
 - компьютерді тазалау 74
 - коннектор, қуат 9
 - концентраторлар 46
- Күту
 - қосу 38
 - шығу 38
- кірістірілген веб-камера шамы, анықтау 11
- Қ**
 - қалпына келтіру, жүйе 60
 - қалпына келтіруге бөлектелген бөлімнен қалпына келтіру 61
 - қалпына келтіру дискілері 59
 - қалпына келтіру дискілерінен қалпына келтіру 62
 - қатты диск
 - сыртқы 48
 - қауіпсіздік, сымсыз 20
 - қолдау көрсетілетін дискілер 59
 - қосымша сыртқы құрылғылар, пайдалану 48
 - қосымша сыртқы оптикалық диск жетегі 48
 - қуат
 - батарея 40
 - қуат коннекторы, анықтау 9
 - қуат түймешігі, анықтау 6
 - қуат шамдары, анықтау 5
 - құпиясөздер
 - Setup Utility (BIOS) ішінде орнатылатын 52
 - Windows жүйесінде орнатылатын 52
 - құпиясөздерді пайдалану 51
- М**
 - медиа әрекет пернелері 31
 - медиа жылдам пернелері 31
 - медиа ойнатылымын басқару пернелері 31
 - меңзегіш құрылғы, параметрлерді орнату 24
 - микрофон (аудио кіріс) ұясы, анықтау 8
- Н**
 - нормативтік ақпарат
 - нормативтік ақпараты бар жапсырма 14
 - сымсыз куәландыру белгілері 14
- О**
 - орнату
 - бағдарламалық құрал жаңартулары 55
 - оянған кезде сұралатын құпиясөзбен қорғау 38
- Ө**
 - өнім аты және нөмірі, компьютер 14
 - Өнім кілті 14
 - өте төмен батарея деңгейі 41
- П**
 - пернелер
 - esc 7
 - fn 7
 - Windows қолданбалары 7
 - Windows логотипі 7
 - әрекет 7
 - дыбыс деңгейі 32
 - медиа құралы 31
 - пернетақтадағы пернелер тіркесімдері, анықтау 30
 - порттар
 - HDMI 9
 - USB 8, 9
- С**
 - сақтық көшірме жасау
 - жеке файлдар 63
 - өзгертілмелі терезе, құралдар тақтасы және мәзір жолы параметрлері 63
 - сандық карта
 - қолдауы бар пішімдер 45
 - салу 45
 - шығарып алу 46
 - Сандық медиа ұясы, анықтау 9
 - Сенсорлы тақта
 - түймешіктер 4
 - сенсорлы тақта пайдалану 24
 - сенсорлы тақта аймағы, анықтау 4
 - сенсорлы тақта қимылдары жылжу 28
 - масштаптау 28
 - шымшу 28
 - Сенсорлы тақтаны қосу/өшіру түймешігі 4

- сенсорлы тақтаның жылжу іс-қимылы 28
 - сенсорлы тақтаның масштабтау қимылы 28
 - сенсорлы тақтаның шымшу қимылы 28
 - Сенсорлы тақта шамы 4
 - сериялық нөмір 14
 - сериялық нөмір, компьютер 14
 - сымды желіге қосылу 23
 - сымсыз байланыс
 - белгішелер 17
 - қорғау 20
 - сымсыз байланыс, орнату 16
 - сымсыз байланыс орнату 16
 - сымсыз байланыс шамы 5
 - сымсыз байланыс шифрлауы; 21
 - сымсыз желі (WLAN)
 - бар желіге қосылу 19
 - қауіпсіздік 20
 - сымсыз желі (WLAN), қажет жабдық 20
 - сымсыз желіні қорғау 20
 - сымсыз жол жоспарлағыш, параметрлерді реттеу 20
 - сымсыз куәландыру белгісі 14
 - сымсыз құрылғылар, қосу немесе ажырату 18
 - сымсыз құрылғыларды қосу немесе ажырату 18
 - сымсыз реттеу 20
 - Сыртқы HP қуат блогының тұрақты ток ашасы 79
 - сыртқы айнымалы ток қуаты, пайдалану 42
 - сыртқы айнымалы ток қуаты көзін пайдалану 42
 - сыртқы диск 48
 - сыртқы құрылғылар 48
- Т**
- тұтынылатын қуат 79
 - түймешіктер
 - дыбыс деңгейі 32
 - қуат 6
 - медиа құралы 31
- С**
- Сенсорлы тақтаның оң жағы 4
 - сенсорлы тақтаның сол жағы 4
 - Түпнұсқалық туралы куәліктің жапсырмасы 14
 - тінтуір, сыртқы басым параметрлерді орнату 24
- Ұ**
- Ұйқы
 - қосу 37
 - өте төмен батарея деңгейі кезінде қосылады 41
 - шығу 37
 - ұялар
 - RJ-45 (желі) 9
 - аудио кіріс (микрофон) 8
 - аудио шығыс (құлаққап) 8
 - желі 9
 - Сандық медиа 9
- Ш**
- шамдар
 - caps lock 5
 - батарея/айнымалы ток 9
 - веб-камера 11
 - дыбысты өшіру 5
 - қатты диск 10
 - қуат 5
 - Сенсорлы тақта 4
 - сымсыз байланыс 5
- І**
- ішкі дисплей қосқышы 11
- Э**
- электростатикалық разряд 78
- В**
- BIOS
 - жаңарту 68
 - жаңартуды жүктеп алу 69
 - нұсқаны анықтау 68
 - Bluetooth жапсырмасы 14
 - Bluetooth құрылғысы 16, 22
- С**
- caps lock шамы, анықтау 5
 - Connection Manager 18
- Е**
- esc пернесі, анықтау 7
- F**
- f11 61
 - fn пернесі, анықтау 7, 30
- H**
- HDMI
 - аудио параметрлерін реттеу 35
 - HDMI порты, анықтау 9
 - HP Connection Manager 18
 - HP Recovery Manager 60
 - HP USB Ethernet адаптері, қосылу 23
- M**
- Microsoft түпнұсқалық туралы куәлігінің жапсырмасы 14
- R**
- RJ-45 (желі) ұясы, анықтау 9
- S**
- Setup Utility (BIOS)
 - жүйе ақпаратын көрсету 67
 - жылжу және таңдау 67
 - зауыттық параметрлерді қалпына келтіру 67
 - төмендегілердің ішінде орнатылған құпиясөздер 52
 - тілді өзгерту 66
 - шығу 68
- U**
- USB кабелі, қосу 47
 - USB концентраторлары 46
 - USB құрылғылары
 - қосылу 47
 - сипаттама 46
 - шығарып алу 47
 - USB порттары, анықтау 8, 9
- W**
- Windows, орнатылатын құпиясөздер 52
 - Windows қолданбалар пернесі, анықтау 7

Windows логотипі бар перне,
анықтау 7
WLAN антенналары, анықтау
11
WLAN жапсырмасы 14
WLAN жүйесін орнату 20
WLAN құрылғысы 14